

RODNA GRUDA

REVIJA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

6 ■ JUNIJ ■ 1964

RODNA GRUDA

TADEJ MUNIH

Ce vas pot zanese
na Tolminsko

Naše ladje na vseh morjih
sveta

I. S.

Metlika vabi

Srečanje na matici

Nagrade Slovenske
izseljenske matice

I. S.

V Ljubljani raste nova šola
za slepo mladino

MARIJA NAMORS

Priprave za nov
pokojninski sistem

ANDREJ NOVAK

Za boljše življenjske pogoje

V nordijske dežele
brez vizumov

Po domači deželi

JOŽE VETROVEC

Televizija pri nas

Naši ljudje po svetu

Dr. LEV SVETEK

O vštevanju zaposlitev

S. V.

Nakup in zidanje
stanovanjskih hiš za tuje
državljanke

IVAN TAVČAR

Visoška kronika

Vprašanja in odgovori

**SLIKA NA NASLOVNI
STRANI:
ANDREJ AGNIČ**

Tolminski učiteljiščniki

**SLIKA NA DRUGI
STRANI OVITKA:**

Most na Soči

Most na Soči je lep, miren kraj s slikovito okolico. Soča in Idrijca, ki tečeta tod v globokih tesneh, ga objemata. Jez v Podseli je gladino Soče dvignil, nastalo je sinjezeleno jezero, ki sega tja pod Tolmin. Cesta, ki vodi skozi kraj, te povede do obmejnega Predela.

V davni in današnji čas sega zgodovina Mosta na Soči in njegove okolice. Dunajski in tržaški muzej hranita predmete iz starih grobišč. Cerkvico sv. Mavra omenja papeška bula že v letu 1192. Na Mengorah so se leta 1715 zbirali tolminski puntarji. V prvi svetovni vojni pa je tekla tod sprednja avstrijska obrambna črta. Onstran mostu čez Sočo so dobro vidne kaverne iz prve svetovne vojne. Spomenik pa pripoveduje o XV. avstrijskem korpusu, ki se je tod dve leti bojeval. Zgodovina iz novejših dni te popelje na Rupo nad Dolnjo Tribušo, kjer je obnovljen bunker pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Primorje. V Gornji Tribuši pa zveš iz spominske plošče — pa tudi domačini ti vodo o tem mnogo povedati, da je bil tam ustanovljen IX. primorski korpus NOB.

ILUSTRIRANA
REVIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE
MATICE
V
LJUBLJANI

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poština plačana v gotovini. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica

Z I M A V R Š C A J

Urednica in tehnična urednica Ina Slokan. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo. Čekovni račun pri KB 600-11/608-51. Tisk tiskarne »Toneta Tomšič« v Ljubljani

pišejo nam

MILAN HRGA IZ NEMČIJE

Prosim, da mi začnete redno pošiljati *RODNO GRUDO* in sporočam vam, da sem bil res prijetno ganjen, ko sem iz poštnega predala dvignil vaš oziroma pravilno rečeno naš list. Že ko sem prebral prvo stran, se je pri srcu zganilo nekaj toplega. Spoznal sem, da me domovina še ni pozabila, čeprav sem daleč od nje. Spoznal sem, da ljubim domovino in da vedno mislim na vse vas, dragi, doma. Čeprav sem se moral oživetiti in prilagoditi razmeram dežele, v kateri živim, nisem nikdar nikomur tajil, kdo in od kod sem. S ponosom sem povedal, da sem Slovenec!

FRANC ŠMITEK IZ NEMČIJE

Lepo se vam zahvaljujem za redno pošiljanje *RODNE GRUDE* in vam želim tudi v bodoče lepe uspehe pri širjenju domače slovenske besede po širnem svetu.

IVAN RADANOVIČ IZ NEMČIJE

Prejel sem štiri zvezke *RODNE GRUDE*, za katere se vam najlepše zahvaljujem. Revija je res izredno pomembna za nas izseljence in želim, da mi jo redno pošiljate. Prilagam vam enoletno naročnino.

VINKO HERCOG IZ AVSTRIJE

Začasno sem v tujini in pri prijateljih sem čital vašo revijo *RODNO GRUDO*. Prosim, začnite jo tudi meni redno pošiljati, saj sem Jugoslovan in se zanimam za svojo domovino.

JOSEF PROCHAZKA IZ ČESKE

Dragi soudruzci a soudružky ve vedeni vystěhovalecké organizave v Ljubljani, děkuji Vám upřímně za Vaše 4. číslo časopisu *RODNA GRUDA*, který jsem dostal 15. 4. byl jsem mile potěšen a jsem Vaším dlužníkem. Přěji Vám Všem stále zdraví a stále úspěchy, ve Vaši každodenní činnosti. Váš stálý a verný přítel.

STEFAN IVIČ IZ ŠVEDSKE

Pošiljam letošnjo naročnino za *RODNO GRUDO*. Revija nam je nepopisno všeč in vsaka številka nas posebej razveseli. Všeč-so nam tudi krasni fotografski motivi raznih krajev v naši lepi dragi domovini. Kadar nam misli poletijo v rodni kraj, se zatečemo k vašim orsticam, ki so nam prva tolažba. Za vse to se vam prav toplo zahvaljujemo in vas vsi v družini lepo pozdravljamo!

TONY VRŠIČ IZ KANADE

Prejel sem vaš koledar, RODNO GRUDO pa čitam že dve leti z velikim zanimanjem, kakor drugi. Dobil sem nekaj novih naročnikov, katerih imena navajam. Te družine želijo prejemati revijo, saj je edina, ki nas povezuje z rojstno domovino in prinaša novice iz krajev, v katerih smo preživeli svojo mladost in jih nismo niti ne bomo nikdar pozabili. Letos pridem na obisk in že sedaj vem, kako ginjen bom, do solz, ko bom spet stopil na drago slovensko zemljo. Spet bom za gledal nekdanjo »dolgo vas« Ljubljano, ki je dane ponosno središče Slovenije. Obiskala bova z ženo tudi prelepo Štajersko in upam, da bova doživela kaj tistih starih navad od trgatve do ličkanja oziroma kožuhanja koruze, kakor smo včasih rekli. Tako rad se spominjam običajev ob novoletnih praznikih, ob pustovanju, martinovanju in ob drugih prilikah. Kje na svetu še lepše pojejo črički, kje je grozdje slajše, kje vince boljše? Pa domači prašički, pa krofi z vencem! Na vse lepo in žalostno se nenehno spominjam, čeprav je vse že davno za nami.

JAKOB CERAR IZ ZDA

Oprostite, ker sem pozen s plačilom letošnje naročnine RODNE GRUDE. Pošiljam vam pet dolarjev, pa naj eden bo za tiskovni sklad, ker ste mi revijo z zaupanjem pošiljali, ne da bi naročnino pravočasno poravnal. Hvala in lep rojaški pozdrav!

NADA MARIA KOROSAK IZ KANADE

Prisrčna vam hvala za pismo in za poslani dve številki RODNE GRUDE. Pošiljam vam enoletno naročnino za to lepo revijo in prosim, da me opišete med redne naročnike.

MILKA ŽELKO IZ AVSTRALIJE

Želim, da mi začnete redno pošiljati vašo lepo revijo RODNO GRUDO na navedeni naslov in prosim, da mi sporočite, koliko znaša naročnina za Avstralijo. S prav lepim pozdravom!

JEAN WEBER IZ LUXEMBURGA

Prejela sem na vpogled RODNO GRUDO. Zelo sem bila vesela te lepe revije in odločila sem se, da se naročim nanjo. Žal, v tem kraju ne poznam nobene Slovenke, razen svoje stare mame, zato mi bo slovenska revija še bolj dobrodošla. Zanimajo me novice iz rojstne domovine in da bi revijo redno prejemala, vam pošiljam 150 belgijskih frankov na račun naročnine in vas vse prav lepo pozdravljam!

MARIJA PAVLIČ IZ JUGOSLAVIJE

Prišla mi je v roke RODNA GRUDA in vam sporočam, da mi je zelo všeč. Želim postati vaš redni naročnik, saj upam, da jo pošiljate tudi po domovini ne samo tistim, ki živijo v tujini. Na vsak način želim revijo prejemati, pa naj živim doma, ali pa če bi me življenjska pot zanesla v svet. Sem namreč že malo okusila tujino in vem, kaj v njej pomeni lepa slovenska beseda in pesem.

Ivan in Slavka iz Přeřova, ČSSR

VODNIK
PO
PRAVNIH
PREDPISIH
ZA
JUGOSLOVANSKE
IZSELJENCE

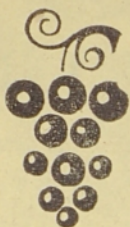
II. IZDAJA

dobite pri

SLOVENSKI
IZSELJENSKI MATICI

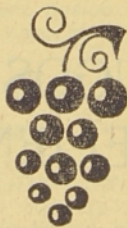
Ljubljana,
Cankarjeva 1/II

Stroški odpreme in poštnine 200 dinarjev

STARA GOSTILNA
V LJUBLJANI
V ULICI
MOŠE PIJADA
(bivša Kolodvorska)
PRI
»STAREM TIŠLERJU«
VAS VABI,
V NJEJ BOSTE
OBUDILI SPOMINE,
KO STE ZAPUŠČALI
STARO DOMOVINO!

V SKLOPU
PA JE TUDI ZNANA
GOSTILNA
»PRI LOVCU«,
TRG MLADINSKIH
DELOVNIH BRIGAD
(vogal Tržaške ceste in
bivše Rimske ceste),
KJER VAS BOMO
PRAV TAKO DOBRO
IN DOMAČE
POSTREGLI.

Kolektiv

gostinskega podjetja

»Pri lovcu«

»Stari tišler«

Če vas pot zanese na Tolminsko ...

TADEJ MUNIH

Lepa je naša dežela in tujci, ki so jo videli, se vračajo, da se je spet nagledajo. Od silnih Alp pa do morja sega in v enem dnevu jo lahko prevoziš po dolgem in počez. Na severu se dvigujejo mogočne bele gore, ki jim veter in čas umivata lica in kjer se v pozni jeseni, ob prvem dežju v dolini, pobelijo vrhovi.

Slehernemu našemu rojaku leži globoko v srcu vse, kar je našega, domačega. Popeljimo se zato v okrilje gora, v miren reven predel rodne zemlje, na Tolminsko.

Tolminska pa je v zadnjih letih v mnogočem menjala svojo podobo.

Poznate tolminski sir? No, tako znane luknje v rumenem kolobarju danes niso več samo tolminski sir. Tolminski sir izdelujejo danes tudi Bohinjci, prodajajo pa ga tudi po drugih krajih Jugoslavije. Pravijo pa, da ga kmetje ne delajo več, ker se jim ne izplača.

Italijani so med obema vojnama asfaltirali cesto od Gorice pa do Bovca. Drugod so zijale kotanje in prah je sedal po drevesih okrog poti. V zadnjih letih pa so vsekali nove »bankine« in povsod speljali lepe, moderne in asfaltirane poti.

Danes se na tem področju vedno bolj uveljavlja doslej neznana gospodarska panoga — turizem. O njem razpravljajo poklicani in nepoklicani in vsak ima najboljše ideje. Sicer pa naj vam o tem povedo trije sestavki o teh krajih:

Na Bovško lahko prideš čez Vršič (ceste pozimi ne pluzijo) in dalje po Soški dolini ali pa čez prelaz Predil nad Logom pod Mangartom. V lanskem letu so v Bovcu zgradili nov hotel, ki je v ponos vsemu turizmu v tolminski občini. Turistični delavci so že navezali stike z evropskimi potovalnimi agencijami in upajo, da bodo poleti polni vsi hoteli in privatne sobe v Bovcu.

Potujte z nami po Sloveniji

Pred kratkim so mnogo govorili tudi o zimskošportnem turizmu v teh krajih. V zimskih mesecih so namreč hoteli prazni. Z gradnjo žičnice na Kanin, kjer so čudoviti smučarski tereni, pa bi bilo v Bovcu tudi pozimi življenje bolj pestro. In koliko bi stalo? Tisti, ki resno mislijo, govorijo o eni milijardi dinarjev... Bolj zmerni pa se ogrevajo za manjše investicije; začeli naj bi z vlečnicami in takimi športnimi napravami, ki bi si jih lahko privoščil sleherni delovni človek.

V Kobaridu so že zaključili dela pri gradnji in popravilu starega hotela. To je zaenkrat najbrž vse, saj turizem v teh krajih šele začenjamo.

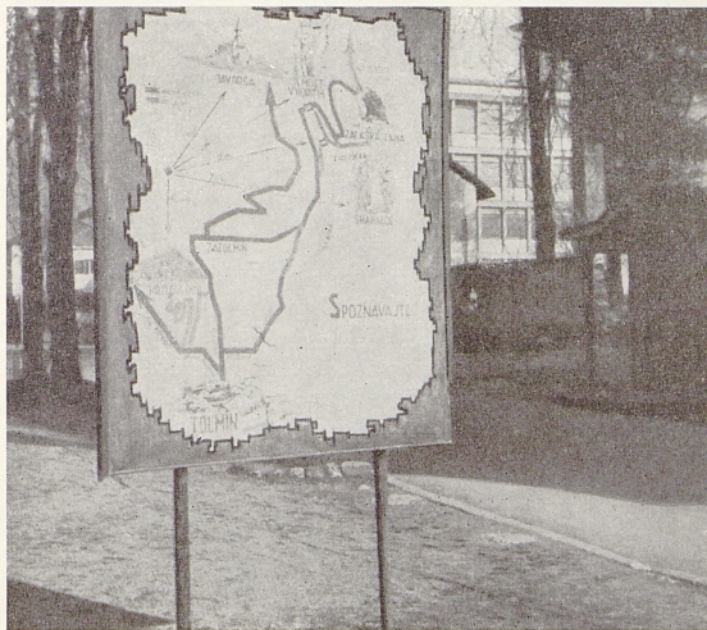

Foto: Dr. Freljh

Spomenik alpinista Kugyja v Trenti

Imamo divjo, nedotaknjeno in nepozabno naravo, imamo zeleno modro Sočo, privabiti pa moramo ljudi.

Nad Kobaridom, 5 km po cesti v hrib, leži vas Livek. Dve gostilni ima, v eni celo prenočišča. Kamor se ozre oko, sami odlični smučarski tereni za vse; za tiste, ki stojijo prvič na smučeh in za tiste, ki hočejo tekmovati. Samo nikjer ni nobene vlečnice ali žičnice. Ljudem se dandanes ne ljubi več pešačiti v hrib... Obljubljeno je, da bo v pozni jeseni, ko se bo spet prikazal sneg na pobočjih Matajurja, bolje.

Po cesti iz Kobarida v Tolmin se oko ustavi na zvoniku cerkvice sv. Lovrenca. Ob zidu je gomila, kjer počiva Simon Gregorčič... Pogled nazaj obudi spomin na pripovedovanja starejših ljudi o prvi svetovni vojni, saj so bili prav ob tej cesti ob Soči, ki se vije med topoli in vrbami, pred skoraj pol stoletjem najtežji boji.

V Tolminu ne veš, kaj bi najprej obiskal: znamenite Skakalce in Hudičev most, ali grad tolminskih grofov, ki ga bodo letos začeli obnavljati. Razstavili so že stare načrte gradu in

zdaj nameravajo na Kozlovem robu zgraditi najprej skromno restavracijo, ki bo gotovo postala priljubljena izletniška točka.

Na Mostu na Soči bodo do 1. junija končali obnovitvena dela in vas bo dobila sodoben hotel, ki bo ves v ribiškem slogu. Okrog umetnega jezera nameravajo še bolj urediti sprehajališča, potrebno pa bo večje število čolnov, da bodo ribiči laže vlekli postrvi iz bogatega jezera.

Morda smo preveč skromno opisali možnosti tolminskega turizma. Prav res je škoda, da je tako bogata in slikovita pokrajina turistično tako malo razvita. Kljub temu, da še zdaleč ni primernih objektov, pa tujci in domači turisti radi zahajajo v ta predel slovenske zemlje, saj je zaradi svoje prvobitnosti in divjine še bolj zanimiv in nepozaben.

Tolminska vztrajno napreduje

J. M.

Ko je bila po osvoboditvi Tolminska priključena Jugoslaviji, je bila njena dediščina, ki jo je prinesla s seboj iz obdobja med obema vojnama, zelo skromna. Le gozdarstvo, živinoreja in nekaj turizma so dajali kruh domačemu prebivalstvu.

Zato je bilo treba po vojni, ko se je življenje spet umirilo, pošteno pljuniti v roke in na Tolminskem ustvariti take gospodarske pogoje, da bi bilo dovolj dela in zaslužka za čim več delovnih rok. Spočetka je šlo počasi in težko, saj je bilo marsikaj treba ustvariti iz nič. V zadnjih petih letih pa se je gospodarstvo že toliko razvilo, da so dani vsi potrebni pogoji za nadaljnji razvoj. Industrija že dosega iz dneva v dan večje uspehe na domačem in na tujem tržišču.

Eno takih gospodarskih podjetij je »BAČA«, tovarna volnenih izdelkov, ki je začela obratovati konec leta 1955. Večina delavcev je prišla iz okoliških hribovskih vasi, brez kvalifikacij in brez strokovnih izkušenj. Začeli so izdelovati mikano prejo in volnene izdelke. Proizvodnja je bila zahtevna, saj ima tekstilna industrija v naši

državi bogato tradicijo. Člani kolektiva so se pridno priučevali dela in na večernih tečajih poglobljali svoje znanje. Danes izdeluje »BAČA« fine volnene tkanine, in sicer lahke, srednje in težke kamgarne, ki so ponesli sloves podjetja po vsej državi in tudi v inozemstvo. Njeni izdelki so cenjeni in iskani.

V Baški grapi, ki jo obdajajo veliki gozdovi, deluje tovarna pahištva »KRN«. To tovarno so ustanovili še pred prvo svetovno vojno, toda med vojno je delo prenehalo, ker so tovarniške prostore zaradi bližine fronte ob Soči preuredili v vojaško bolnico. Med vojno so Italijani delo v tovarni obnovili, a sredi leta 1943 so odpeljali vso strojno opremo in po osvoboditvi je bilo treba začeti znova. Danes je to velik in lep obrat — edini v državi, ki se ukvarja samo z izdelovanjem pisarniške opreme. Podjetje ima razpredeno trgovsko omrežje po vsej Jugoslaviji, svoje izdelke pa izvažata tudi v Zahodno Nemčijo, Anglijo in Švico. Z načrtno modernizacijo in izpopolnitvijo strojnega parka se bo tovarna v bližnji bodočnosti uvrstila med največja podjetja svoje stroke v državi.

Težka naloga je čakala sodelavce podjetja avto-elektro izdelkov Tolmin. Naročili so jim, naj začno z izdelovanjem avtomobilskih vžigalnih svečk, ker v naši državi doslej nismo imeli tovrstne industrije. Prodajne perspektive so bile dobre, toda kako naj realizirajo proizvodnjo z nestrokovno delovno silo in kako naj osvoje silno zahtevne in specializirane proizvodne načrte?

Majhna skupina je vrsto let preizkušala in študirala zapleteni razvoj izolatorja za avtomobilsko svečko. Vrstili so se poskusi. Končno so uspeli. Izdelali so izolator za vžigalne svečice in preizkusi na Zavodu za raziskavo materiala so pokazali, da so vžigalne svečke dosegle in v nekaj primerih celo presegle svetovno priznane tehnične norme. Danes stoji blizu Tolmina nova zgrajena moderna tovarna z lepim številom delavcev, ki so v podjetju našli kruh in kvalifikacijo. S svojimi izdelki je podjetje skoraj do cela izrinilo tuje tovrstne proizvode.

Znaten gospodarski dohodek tolminski deželi daje tudi podjetje »AVTOPREVOZ« - Tolmin. To podjetje se je usmerilo na specialne prevoze tovora in to na področju tuzemskega in mednarodnega transporta. V ta namen so opremili posebna vozila za prevoze v gradbeništvu in gozdarstvu, cisterne za gorivo, avto vlake za prevoz pahištva itd. V okviru podjetja posluje tudi »Kovinski proizvodni obrat«, ki izdeluje razna transportna sredstva in opremo oziroma pripomočke za mehanične delavnice. Pripravili so tudi dva izdelka za izvoz, in sicer napravo za usmerjanje žarometov in priključkov za prikolice. K podjetju spadata še mehanični delav-

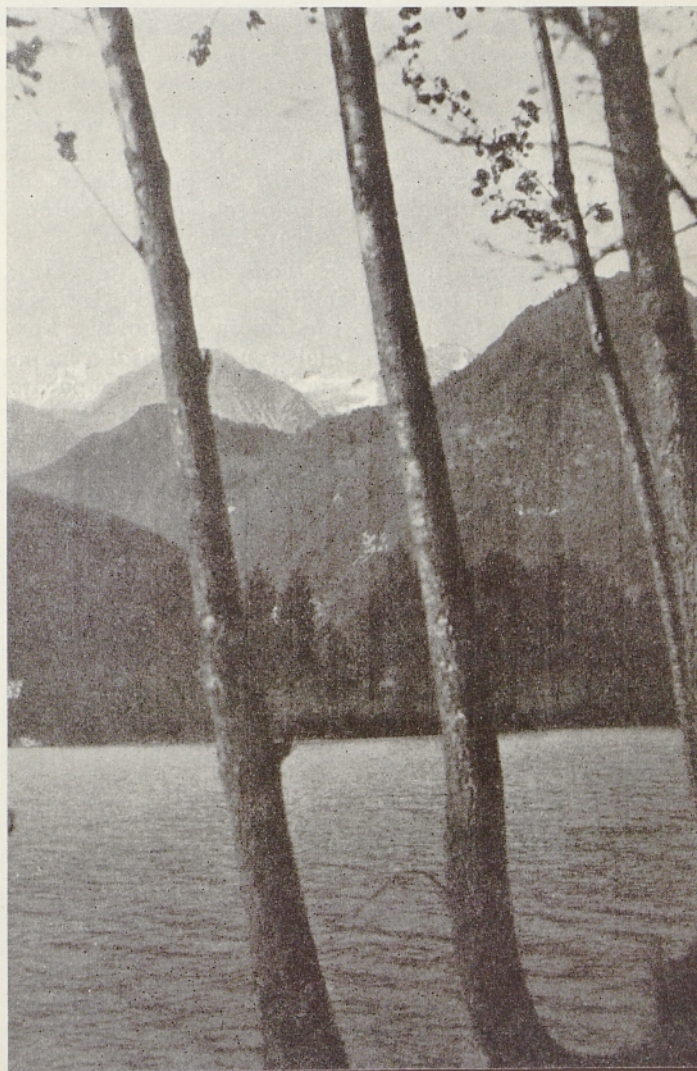

Foto: Munič

Motiv iz Tolmina

Foto: France Peršak

Soča pri Tolminu

Tolmin

nici v Tolminu in Idriji, ki skrbita za servisna popravila motornih vozil. Te delavnice so si širrom po Sloveniji pridobile tolikšen sloves, da lastniki avtomobilov čakajo tudi po več tednov, da pridejo na vrsto za servisni pregled.

Tovarna, ki jo je še treba omeniti, je »TIK«, tovarna kovinskih utenzilij v Kobaridu. Izdeluje osi za ure, igle za šestila, osi za gramofone, kontaktna podnožja za elektrone in visoko napetostna podnožja za televizorje in radioaparate. Zaradi hitrega razvoja proizvodnje in velikega povpraševanja po teh izdelkih na domačem in tujem trgu, je podjetje v preteklem letu začelo z rekonstrukcijo tovarne. Ob robu Kobarida gradi veliko moderno poslopje, ki bo približno trikrat večje od sedanjih neustreznih prostorov.

Industrijsko podjetje »ČIB« v Bovcu izdeluje kvalitetne izdelke klekljanih čipk in razno posteljno opremo. Po kakovosti in po ceni so postali izdelki čipk skoraj brez konkurence. Lani je podjetje že poslalo svoje prve vzorce tudi v nekatere zahodnoevropske države in celo v Kanado, Ameriko in Indijo. Ponujene vzorce so povsod lepo sprejeli.

Poleg industrije posveča Tolminska vso skrb tudi gozdarstvu. Tako ima Soško gozdno gospodarstvo devet gozdnih obratov, lastni obrat za gozdno mehanizacijo in obrat za gozdne gradnje.

Teritorij je zelo obsežen, saj ima na skrbi gospodarjenje, eksploatacijo in nego 92.000 ha gozdov. Podjetje izdeluje v svojem obratu tudi gozdne žičnice, ki jih po naročilu dobavlja tudi drugim interesentom v državi.

Gorata tolminska pokrajina ni primerna za poljedelstvo, pač pa je polna dobrih pašnikov, na katerih se pase živina celih šest mesecev. Zato je kmetijstvo usmerjeno predvsem v živinorejo. Sveže meso z gornjega področja Soče iščejo in dobro plačajo tudi v inozemstvu. Na bližnji italijanski trg pa izvozijo tudi precej mleka in mlečnih izdelkov.

Preostalo mleko predelujejo mlekarne v sire in sladko kondenzirano mleko. V kratkem bodo začeli tudi s proizvodnjo mlečnega prahu.

Stalna skrb pa velja razvoju in napredku turizma, saj so kraji na Tolminskem kot ustvarjeni za počitek in osvežitve. Letos imajo v načrtu predvsem ureditev in opremo letališča v Bovcu, ki bo imelo pomembno vlogo pri hitri povezavi gora z morjem. Dogradili in prenovili so nekatere hotele in gostinske obrate, uredili so camping v Bovcu in Tolminu; v Kobaridu pripravljajo načrt za kopališče ob Nadiži.

Tako iz leta v leto napreduje gospodarski razvoj tolminske dežele, ki obeta domačemu prebivalstvu dovolj kruha in dovolj zaslužka.

Our ships sailing the world seas and oceans are manned by our seamen. The naval school in Piran has been educating them for years now. The four-year school is mainly attended by boys from Slovenia and Istria. This April, the first Slovenian naval enterprise Splošna Plovba — Piran celebrated its tenth anniversary as well as the tenth anniversary of that historic event when Martin Krpan, the first ship manned with Slovenes, sailed on her first long voyage. In the ten years of its existence this enterprise has become the largest of its kind in Yugoslavia and well-known throughout the world. Its ships sail on all the seas and oceans, ply between the Adriatic and the South Atlantic and sail on the round-the-world line.

On their long voyages our sailors have met many fellow countrymen in foreign ports. They were especially moved by the warm welcome they received in Buenos Aires in Argentina and in Fontana, California. In Buenos Aires they were invited to various social events where young people pinned red carnations on their breasts.

Nuestras naves viajan por todos los mares del mundo y son conducidas por nuestros marinos. En Pirán hace ya años que funcionan la Escuela Naval Media y la Academia Naval, las cuales instruyen a nuestros marinos. En ambas los estudios duran cuatro años. La mayoría de los estudiantes de las dos escuelas navales de Pirán son oriundos de Eslovenia y de Istria. En el mes de abril del corriente año la primera compañía eslovena de ultramar, »Navegación General de Pirán«, festejó el décimo aniversario de su fundación. Al mismo tiempo también se recordó un hecho histórico: el décimo aniversario de la partida de la primera nave a motor »Martín Krpan« con su tripulación eslovena hacia un largo viaje. En el término de diez años la Cía. Navegación General de Pirán ha llegado a ser la segunda de las más grandes compañías de navegación de ultramar en Yugoslavia ganando así un importante lugar dentro de la navegación mundial. Además de la habitual ruta Adriático-Atlántico Sud, también navegan en la línea alrededor del mundo.

En muchos de los puertos ya alcanzados nuestros marinos se encuentran con gente nuestra. En esos encuentros los emigrados les reciben con alegría y de corazón. Entre otros han vivido momentos agradables en Buenos Aires, Argentina y en Fontana, California. En Buenos Aires nuestros marinos fueron invitados por los compatriotas a sus fiestas donde se les recibió como huéspedes de honor, prendiéndoles las jóvenes sobre sus pechos hermosos claveles rojos.

Naše ladje na vseh morjih sveta

Our ships on the world seas

Nuestras naves por los
mares del mundo

V juliju l. 1962 je v Buenos Aires v Argentino prvič priplula slovenska ladja »Bohinj«. Naši izseljenci so bili veselo presenečeni ob tem nepričakovanem srečanju. Mesec kasneje se je v istem pristanišču pojavila še ladja »Bovec«. Od tedaj ti dve ladji dvojčici redno prevažata tovor in potnike na relaciji Jadran—Sredozemlje—Atlantik—Rio de la Plata. Jugoslovani v Buenos Airesu, Montevideu, Sao Paulu, Rio de Janeiru in drugod z nestrpnostjo pričakujejo naše ladje in naše pomorščake, ki jim prinašajo pozdrave rojstne dežele. S ponosom vedno znova ugotavljajo kvalitetno gradnjo naših ladij, lepo in udobno ureditev prostorov in disciplino pomorščakov naše trgovske mornarice.

Srečanja izseljencev z našimi mornarji so polna prisrčnosti. O teh veselih svidenjih smo na matiči prejeli že nekaj pisem. V Buenos Airesu so rojaki naše pomorščake povabili na svoje prireditve, kjer so bili častni gostje. Mladina jim

Motiv iz Pirana

je na prsi pripela rdeče nageljne, ta živ simbol naše dežele. Potem pa se je zgrnila krog njih in stekli so pomenki o tem in onem. Saj je že od nekdaj znano, da pomorščaki na svojih vožnjah po daljnih morjih doživijo marsikaj zanimivega in tudi razburljivega. Ti pomenki pa so bili prepleteni tudi z novicami iz domovine, o kateri so morali naši fantje še in še pripovedovati.

Tudi naši ljudje v Fontani so doživeli prijetna srečanja z našimi mornarji, ko je priplula v luko naša ladja »Trbovlje«. Med posadko sta bila dva Ljubljana, dva iz Kranja in eden iz Postojne. Obiskali so našo tamkajšnjo naselbino in bili prav pristrčno sprejeti. Naši rojaki so jim razkazali Fontano. Skupaj so se tudi fotografirali in se domenili za ponovna srečanja.

Ti naši zagoreli, krepki fantje z morja, od sonca in v viharjih utrjeni, so še pred nekaj leti sedeli v klopih pomorske šole ali pomorske akademije v Piranu, ki sta jih klesali po vseh predpisih pomorskih šol za bodoče utrjene »morske volkove«. V Piranu deluje srednja pomorska šola in pomorska akademija. V obeh traja študij štiri leta. Največ gojencev je doma iz Slovenije in Istre. Morje zahteva utrjenih, krepkih ljudi. Zato morajo bodoči gojenci piranske pomorske šole prestati še neuradno preizkušnjo — Neptunov krst. To je star običaj, o katerem pripovedujejo, da izvira še iz časov, ko je bil Piran še zatočišče piratov — morskih gusarjev. Neptunov krst imajo v Piranu vsako leto v jeseni pred začetkom šole. Ceremonijo vodijo »pravi gusarji«, ki so pri preizkušnjah neizprosni in za gledalce, ki se zberejo od blizu in daleč, dostikrat kar preveč neusmiljeni.

V preteklosti se Slovenci nismo mogli v večji meri uveljaviti na morju. Šele po osvoboditvi

smo dobili svobodno izhodišče do njega. Zgodovinska prelomnica za razvoj slovenskega pomorstva je bil dan, ko je začela v Piranu s svojo dejavnostjo »Splošna plovba«. Začetek je bil skromen. Naš pomorski promet je zajel le malo in srednjo obalno plovbo. Na dolgih linijah pa se je začel uveljavljati v letu 1954, ko je Splošna plovba dobila motorno ladjo »Martin Krpan«. V tem letu je slovensko pomorstvo doživelo svoj zgodovinski dan: ladja s slovensko posadko je odplula na svojo prvo dolgo plovbo. Posadki na ladji z imenom legendarnega slovenskega junaka Martina Krpana je poveljeval Baldo Podgornik, plula pa je v Afriko.

Letos, ob deseti obletnici tega pomembnega dogodka, se je v Domu pomorščakov v Piranu sestel delavski svet Splošne plovbe na slavnostni seji. Proslavili so desetletnico obstoja svojega podjetja.

V desetih letih je Splošna plovba Piran postala drugo največje pomorsko podjetje v Jugoslaviji in postala pomembna tudi v svetovnem pomorstvu. Leta 1955 je znašala nosilnost njenih ladij 12.147 ton, danes pa razpolaga z ladjem s 157.651 ton nosilnosti. Z vztrajnimi prizadevanji je kolektiv podjetja svoje ladjevje tudi močno obnovil, vendar pa je ta naloga, spričo nagle modernizacije trgovske mornarice v svetu, ostala še pereča in jo bodo postopoma reševali z vključitvijo sedmih novih linijskih ladij. Prvo od teh novih ladij, ki nosi ime »Ljubljana«, je zgradila lani ladjedelnica v Pulju. Junija bo »Ljubljana« že ponosno rezala valove oceanov. To bo spet ena ladja več s slovensko zastavo.

Ladje Splošne plovbe plovejo danes po vseh morjih sveta. Poleg redne proge Jadran—Južni Atlantik plovejo tudi na liniji okoli sveta. In naši pomorščaki se v mnogih tujih pristaniščih srečujejo z našimi ljudmi. Topel stisk roke jim prinese nepričakovan, pristrčen pozdrav rojstne dežele.

Bodoči pomorščaki morajo prestati tudi Neptunov krst

Pravzaprav se je letošnja turistična sezona začela že zgodaj spomladi, ko so zlasti slovensko obalo obiskali številni tuji turisti, med njimi precej Švedov in Italijanov.

Tudi v poletnih mesecih pričakujemo velik obisk tujih turistov in zato so vse gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo s turističnimi storitvami, pripravile vse potrebno za sprejem gostov. Tako bo na voljo 30.000 novih ležišč, sklenjene so pogodbe o uvedbi novih avtobusnih prog, uvedeni bodo sezonski vlaki, ob avto cestah bo zgrajenih sto novih bencinskih črpalk. Število turističnih poletov se bo povečalo. Od 1. aprila dalje ima Ljubljana letalsko zvezo z Beogradom vsak dan, tudi ob nedeljah. S petnajstim junijem pa bo začela obratovati redna letalska zveza Dubrovnik—Ljubljana—London trikrat tedensko. Polet iz Ljubljane v London bo trajal 2^h 10'.

Na jadranski magistrali hitijo z zaključnimi deli na 40 km dolgem odseku Omiš—Makarska—Podgora. Obenem dograjujejo tudi krajši odsek med Splitom in Šibenikom ter 300 m dolg most preko Morinske ožine.

V Crikvenici in okolici gradijo več novih turističnih objektov. V središču Crikvenice raste hotel »Internacional«, v katerem bosta 102 ležišči, restavracija, kavarna in samopostrežna restavracija. V Dramlju končujejo turistično naselje »Kačjak«, kjer bo 120 ležišč, v Selcah pa gradijo štiri paviljone s 120 ležišči.

Slovenski turistični delavci so pripravili nekaj propagandnih filmov o lepotah gorskega sveta in

Veliki obeti za letošnjo turistično sezono

J. M.

privlačnosti slovenskega morja. Filme bodo predvajali v Jugoslaviji in v zamejstvu, in so zato spremno besedo posneli v petih verzijah — slovenski, francoski, angleški, švedski in nemški.

Do žičnice na Veliko planino so razširili in asfaltirali cesto, v načrtu pa je še dograditev čakalnice in restavracije ter sedežnica pri zgornji postaji.

Tudi na Španov vrh nad Jesenicami gradijo gondolsko žičnico, ki bo v eni uri prepeljala 350 ljudi; upajo, da bodo dela na žičnici končali avgusta letos.

200 000 British Tourist to visit Yugoslavia

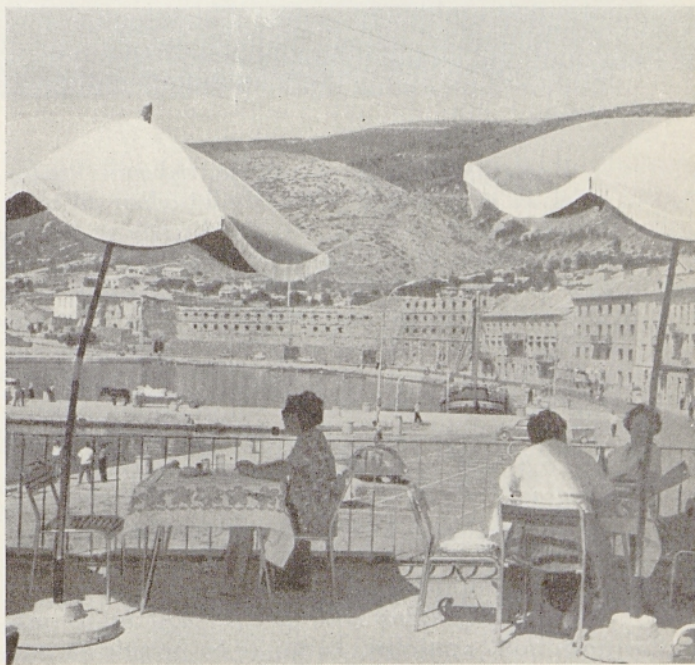
About 200,000 British tourists will visit Yugoslavia this year. This will be a great increase in relation to last year, when 125,000 Britons stayed in various Yugoslav resorts.

The British travel agencies ascribe this increased interest in Yugoslavia not only to the country's natural beauties, but also to the good accomodation facilities, excellent food, hotel services and especially to the country's hospitality.

Early this year, the British television service televized a series of films depicting various Yugoslav resorts and their facilities. Many British papers have written about the »fantastic beauty of the thousand Yugoslav islands and the opportunities for yachting and sailing«.

Owing to this great interest in Yugoslavia, the Yugoslav airline, JAT, will introduce four weekly flights between Great Britain and Yugoslavia at the beginning of May.

Poletni motiv iz Senja

Metlika vabi

Welcome to Metlika

I. S.

Metlika je srce Bele krajine — topel utrip prijazne deželice, ki je še vsa pristna v svoji lepoti. Pridite in oglejte si me! Bela krajina prijazno vabi. Polne mernike sonca vam bom nasula, pa vedre besede, ki po domače zveni. S kapljico vam bom postregla, ki je v kupici rubin in v srcu ogenj. Kaj bi želeli še? Pesmi, pa smeha in vedrih šal, tistih, ki so jih dedje iz rokavov stresali? O, vsega boste dobili. Pridite! Se bomo skupaj smejali, šalili in mnogotero uganili...

Metlika — novi hotel Bela krajina

Foto: S. Lenardič

V Metliki smo se zbrali na tiskovni konferenci, ki jo je sklical pripravljalni odbor za izseljenski piknik v Vinomeru. Konferenca je bila v novem hotelu Bela krajina, ki bo prav gotovo veliko pripomogel k razvoju turizma v teh krajih.

Kaj so nam povedali Metličani?

Da so sredi velikih priprav za piknik. Vinomer, kjer bo piknik, je res idealen kraj, sredi vinogradov in belih zidanic. »In program, kakšen bo?« smo se zanimali. Pa so povedali: »Bela krajina v besedi, pesmi in plesu smo si izbrali naslov. Program bodo izvedli Metličani — tamburaši, peški zbor in domača godba. Vse bo po starem, pristno domače. Program pa bo trajal le pol ure.«

Fantje in dekleta, ki bodo stregli, bodo seveda oblečeni v narodne noše in vsak gost bo ob prihodu dobil »pušelj«, ki mu ga bo pripelo na prsi

brhko deklet (dekletom pa fantje!). Na različnih se bodo pekli janjci in odojki in če bo kdo izmed gostov želel sam ortež tak raženj, mu bodo seveda radi ustregli. Tudi v zidanicah v okolici bodo gospodarji na željo prav radi po domače gostoljubno postregli.

Tako pričakuje Bela krajina letos vas, ki ste pred desetletji odšli z domačih tal, mnogi prav iz Bele krajine na delo v svet.

In še smo zvedeli: Izseljenski piknik naj bo za Belo krajino uvod v turistično sezono. Bela krajina odpira vrata v svet. Prav gotovo ji na turiste ne bo treba predolgo čakati. Prej pa se bo izpolnila njena želja: Prvi naj bodo tisti, ki so srcu najbližje: ljudje domače krvi, ki jih je borba za kruh pognala na tuje, tisti naj odpro vrata drugim.

Metlika is the heart of Bela krajina, the warm pulse of the homelike little country. Come and see it, you will receive a warm welcome. It is expecting you with its sunny scenery and cheerful vernacular word, with its ruby wine which will kindle your heart. Is there anything else you want? Songs? A shepherd's flute, laughter and jokes that have remained from our grandfathers' times? Come! You will get that and more...

We came to Metlika to attend the press conference given by the committee in charge of the summer emigrant picnic at Vinomer. The conference was held in the new hotel Bela Krajina, which will certainly contribute to the development of tourism in this country.

We were told all about their plans and arrangements for the picnic at Vinomer. This is an ideal place among vineyards and white cottages. »And the program?« we asked. »Bela krajina in word, song, and dance,« they said. A half-an-hour program given by the band of Metlika, guitar players, chorus... homelike and genuine.

Guests will be waited on by girls and boys in national costumes and given bunches of carnations. There will be broiled lamb and piglet and wine from the near-by vineyard cottages.

Decades ago, some of you left Bela krajina to find work and a new home in other parts of the world, now it is waiting for you to visit it. For Metlika, this picnic is also going to signify the beginning of tourism in Bela krajina. This country has now opened its gate to the world and is sure that tourists will come. But first, it wants to welcome those who are close to its heart, people of the same blood, their children and grandchildren...

Pomlad v Beli krajini. Zgoraj Jugorje, spodaj Suhor

Foto: S. Lenardič

OTON ZUPANČIČ:

Hiše so hišice, okna so okenca

(odlomek iz »Dume«)

»Kakor s trakovi so zvezane s cestami
tu vasi;
cerkev je dvignila glavo preko streh,
z viška motri nehanje ljudi pod seboj,
ure jim meri in delo deli.
Hiše so hišice, okna so okenca, nagelj
iz oken
lije zelen se po steni, rdeče se peni
v soncu tili ta slap —
znamenje fantom, ki hodijo mimo čez dan,
znamenje tajno za noč —«
poješ; in pisanih rut so vesele tvoje oči,
zdravih, rjavih lic in biserno belega
smeha,
kretenj oglatih in hoje nerodne in kmečkih
zadreg;
kletve robate ušesu so tvojemu vino,
krepka primera — dala bi zanjo cekin.

Sredi poljan si in poješ mi pesem
zeleno vso,
poješ in vabiš:

»Hrasti orjaki za poljem stoje in se
z burjo borijo,
sanje stoletij vrhove jim zibljejo v daljnem
šumenju,
vsake pomladi novina poslušna skrivnosti
davnine;
ti pa se mučiš v tujini in dušo dušiš —
jaz pa sem z rožami roža: pomešam
se mednje —
mimo bi šel in me ne bi razbral iz mojih
družic.«

Sredi poljan si in poješ mi pesem
zeleno vso,
vriskaš in vabiš,
kličeš na kmete.

Srečanja na Matici

Andy in Josephine Turkman
iz Clevelanda

I. S.

Prišla sta med prvimi že sredi aprila in odšla med prvimi že sredi maja. Delo ne more čakati. Težko sem ju ujela za kratek razgovor. Vedno se jima je mudilo: zdaj sem, zdaj spet drugam.

Andy in Josephine Turkmanova. Le redki so tisti rojaki v Ameriki, ki bi ju ne poznali. Spadata v drugo našo ameriško generacijo; sta že tamkaj rojena. Josephinin oče George Turk je bil s Hudega vrha pri Blokah, njena mati pa je bila od Cerknice doma. Andyjev oče je pa iz Predjame pri Postojni, njegova mati pa je bila pristna Ižanka iz Matene.

Oba sta dolgoletna člana pevskega kulturnega društva Zarje, ki je eno izmed najstarejših in najbolj delavnih naših društev v Clevelandu.

Društvo Zarja bo čez dve leti slavilo 50-letnico. Da bi vzdržalo vsaj do takrat. To je želja osmih, ki so danes glavni steber društva, med njimi tudi Andy in Josephine. To je velika uporna želja vseh, ki so pri tem društvu sodelovali. Med temi osmimi stebri najzvestejših so Frank in Zofi Elersich, Jennie Fatur, pa seveda Poljšakovi — Viki in Leo. Leo je edini še živeči in aktivni član soustanovitelj.

Delo v društvih je postalo težko kot v prvih pionirskih dneh, ko je moral en sam poprijeti na vseh koncih. Razlika je le v tem, da takrat v začetku društvenih delavcev še ni bilo, društva so šele nastajala.

A danes? Ne bomo povedali, ker bi beseda prebridko zvenela. Društveni delavci se poslavljajo drug za drugim. Odhajajo. In vsi vemo: ne bodo se več vrnili. Toda tisti, ki so ostali, delajo za tri, štiri. Med njimi tudi Andy in Josephine. Ona je zdaj med drugimi tudi dirigentka zboru, seveda pa nastopa tudi kot solistka. Andy sodeluje v moškem kvartetu. Za njim pa je tudi vrsta zahtevnih dramskih vlog. Tako na primer v Cankarjevem »Kralju na Betajnovi«, v Kozakovi »Vidi Grantovi« itd.

Zdaj pa se vrnimo k Andyju in Josephine, ki nam pripovedujeta o mladi generaciji, ki je pomladila Zarjo. Predvsem so to otroci članov. Po poročilih v Prosveti dobro poznamo mladega Edwina Poljšaka, sina Viki in Lea Poljšaka, ki sodeluje pri Zarji že od svojega 14. leta. Pri nastopih sodeluje kot pianist. Tudi njegova mlada soproga nastopa pri Zarji. Pri Elersichevih

tudi sodelujejo kar vsi: mož in žena in oba sinova, ki sta izvrstna pevca. Pri Kokolovih pojejo mož, žena in hčerka. Še in še bi lahko naštevati.

In kje vse sta še sodelovala in sodelujeta Andy in Josephine? Oh, mnogokje. Josephine je bila tudi predsednica clevelandskega odbora, ki je pripravljala pred leti sprejem Slovenskega okteta, kateri pa je takrat ob splošnem obžalovanju naših ljudi odpadel. Lani pa je bila podpredsednica tega odbora, ki je prizadevno poskrbel, da je doživel naš oktet tako lep sprejem v naši ameriški Ljubljani. Andy je bil odbornik pri SANSU, je zapisnikar pri društvu Naprej, ki še vedno piše zapisnike v slovenščini (tudi to je pomembno!), je član direktorija Slovenskega narodnega doma in — tu je še njegov poklic: je trgovec.

Kar precejšnje je število slovenskih trgovcev v naši ameriški Ljubljani, Clevelandu. In vendar se Andyjeva trgovina v nečem bistveno razlikuje. Andy prodaja oziroma posreduje prodajo slovenskih stvari. Vsi naši v Clevelandu vedo: pri Andyju dobiš spominke, gramofonske plošče in raznovrstne knjige iz starega kraja. Tam se lahko naročiš na Rodno grudo, kupiš Slovenski izseljenski koledar, slovenske knjige.

Andy in Josephine se zadovoljno smehljata, kakor se nasmehneš po opravljenem plemenitem delu, pri katerem si sodeloval.

Stanko je prišel iz Avstralije

M. S.

»Mater in očeta sem prišel obiskat. V Ševljah v Selški dolini je naš dom. Lani je bil doma na obisku brat, ki tudi živi z menoj v Avstraliji. Ko si je v Radovljici našel družico, sta se skupaj vrnila v Cairns, v obmorsko mestece v avstralski provinci Queensland.«

Stanko ima s seboj polno aktovko fotografij iz Avstralije, kar lepo število pa je tudi že teh, ki jih je posnel doma in jih bo nesel s seboj ter pokazal tudi drugim Slovincem, ki živijo tam. Okoli trideset naših ljudi živi tam. Med seboj se obiskujejo, skupaj praznujejo ženitovanj, rojstne dneve in podobna slavlja. Stanko pripoveduje, da se naši fantje ženijo tudi z Avstral-

kami, ker je premalo slovenskih deklet. Pred kratkim se je Stankov prijatelj, po poklicu pleškar, oženil s tamkajšnjo domačinko, učiteljico. Postavila sta si lično hišico, najlepšo daleč naokoli. Stanko jima je bil priča pri poroki. Na veliki gostiji je tudi govoril in želel mlademu paru v prihodnosti vse dobro. Drugi Slovenci v Cairnsu so zaposleni kot tesarji, gradbeniki, industrijski delavci, eden je upravnik kino podjetja itd.

Žalosten je Stanko pripovedoval zgodbo o prijatelju Vidu Verču, ki je v Avstraliji zelo uspel, imel je gradbeno podjetje. Letos spomladi se je nameraval z ženo in dvema otrokoma vrniti domov v Komen na Krasu. V Cairnsu pa se je smrtno ponesrečil, ko je reševal delavca Slovenca v svojem podjetju. Ta je po nesreči prežagal električni kabel in električni tok ga je vrgel po tleh. Priskočil je Vido Verč in odtrgal fanta od stroja. Fanta je rešil, njega pa je ubilo. Da bi mu izpolnili željo, vrniti se v domovino, so ga mrtvega prepeljali iz Avstralije in pokopali v Dobravici pri Komnu.

Zanimalo me je še, kako je z otroki, ki so se rodili v Cairnsu, pa mi je Stanko povedal, da še malo razumejo slovensko, govore pa težje, razen nekaj izjem.

»Kdaj vam je bilo najhuje, odkar ste zdoma?« me je zanimalo.

»Ko so me z goljufijo spravili v francoske rudnike v Loreni. Še ko sem bil v Avstriji, sem se prijavil za delo v Franciji kot varilec. V dveh vagonih smo se stiskali, ko smo zapuščali Avstrijo. Tudi oni iz taborišč so bili z nami, največ Hrvatov in Poljakov in le osem Slovencev. Ko so nas na francoski meji ponovno pregledali, so mi povedali, da se moram odločiti za delo v rudniku ali na polju. Dela varilca ne bom dobil. Tako sem bil prisiljen podpisati enoletno pogodbo v rudniku. Potil sem se v rudnikih v Metzju in v St. Avoldu. Po šestih mesecih sem moral delo pustiti in oditi na zdravljenje. Dvakrat me je zasulo in zbolel sem na pljučih. Ko sem za silo ozdravel, sem dobil delo pri nekem kmetu v bližini Avignona. Po štirih mesecih sem že toliko okreval, da sem odšel naprej v Grenoble, kjer so me sprejeli na delo v tovarni električnega materiala.«

»Kako to, da ste se potem odločili za Avstralijo?«

»Po dobrih dveh letih je začelo primanjkovati dela v tovarni in tudi moja potovalna žilica je z vsakim dnem živahneje utripala. Gnalo me je naprej, videti še več sveta! Po dvanajstih letih pa sem spet doma. Toliko časa tudi nisem videl snega. Letos sem se ga dodobra naužil. Kot v otroških letih sem pred domačo hišo v Ševljah postavil ogromnega sneženega moža, da ga je občudovala vsa vas...«

Nagrade Slovenske izseljenske matice za zmagovalca v jubilejni kampanji SNPJ

Ob šestdesetletnici Slovenske narodne podporne jednote je Slovenska izseljenska matica določila štiri nagrade za člane SNPJ, ki bodo zmagali v jubilejni kampanji. Dve nagradi sta namenjeni starejšim članom, dve pa članom mladinskih oddelkov. Nagrajenci, ki bodo prihodnje leto prišli s skupinskim izletom v Jugoslavijo na obisk, bodo lahko izbirali med brezplačnim osemdnevnim izletom po Sloveniji oziroma Jugoslaviji, ali štirinajstdnevnim brezplačnim bivanjem v enem izmed slovenskih letovišč.

V pismu, ki ga je podpisala predsednica SIM Zima Vrščajeva, in je naslovljeno na glavnega predsednika SNPJ Josepha Culkarja, pravi med drugim:

»Z velikim zanimanjem spremljamo v Prosveti potek jubilejne kampanje SNPJ v okviru številnih proslav njene 60-letnice. Ob tej obletnici vam želi Slovenska izseljenska matica številnih in lepih uspehov, zlasti še pri vključevanju novih članov v mladinske oddelke SNPJ. Ti mladi ljudje so gotovo ponosni na tradicije svojih staršev in dedov, ki so v težkih pogojih opravili toliko dragocenega dela za uresničenje Jednotinega programa v prid in za blaginjo ameriških Slovencev, in ki so z ljubeznijo negovali slovensko besedo ter ohranili zvestobo rojstni domovini v njenih najtežjih dneh. Želimo tudi njim mnogo uspehov, napredka in najboljšega vsestranskega razvoja s posebno željo, da bi spoznali tudi Jugoslavijo, rojstno deželo svojih prednikov.«

Slovenska izseljenska matica še posebej izreka čestitke štirim še živečim ustanovnim članom SNPJ Josephu Werščaju, Juliusu Lesjaku, Frančku Petrichu in Mikeju Skocierju.

Stanko govori na poroki v Avstraliji

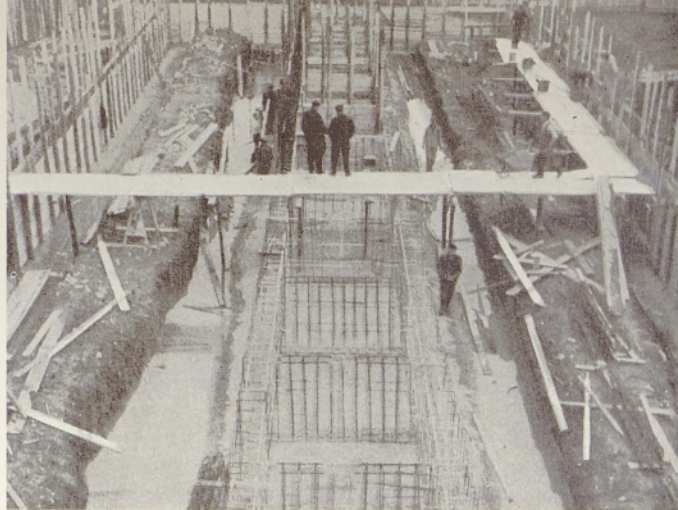

V Ljubljani raste nova šola za slepo mladino

Rojak iz Mehike poklonil za gradnjo šole 1000 dolarjev

I. S.

Foto: Vlastja

Na gradbišču nove šole za slepe

V prvi letošnji številki smo na kratko povedali, da bo Ljubljana v prihodnjih letih dobila novo šolo za slepo mladino. Jeseni so zasadili prvo lopato za temelje in zdaj z gradnjo pospešeno nadaljujejo. Računajo, da bo šola zgrajena v dveh letih. Vsi, ki jim je pri sreju skrb za vzgojo slepe mladine, si bodo oddahnili. Saj bo tako lahko sprejel v bodoče zavod v šolanje vse slepe otroke. Nova šola bo imela tudi poseben oddelek za slabovidne, ki bodo pri takšnem posebnem šolanju bolje in hitreje napredovali kakor pa

danes v razredih med normalno vidnimi šolarji. Slepa mladina v Ljubljani je že od nekdaj uživala posebne simpatije med našimi ameriškimi Slovenci, ki so ji posebno v prvih povojnih letih s pošiljkami raznih učil in drugih pripomočkov, ki se pri nas še niso dobili, veliko pomagali. Ko smo v januarski številki Rodne grude objavili fotografijo ob slovesnosti začetka gradnje nove šole, se je iz daljne Mehike oglasil naš naročnik rojak Guilermo Žebre. Zavodu za slepo mladino je sporočil, da poklanja tisoč dolarjev kot svoj prispevek h gradnji. Ta znesek bodo porabili pri nakupu ogrevalnih naprav za novo šolo.

Slepi Zvonko Pirc, ki je pri nesreči z granato izgubil tudi obe roki, prav dobro piše na pisalni stroj. Stroj je darilo ameriških Slovencev

V aprilu je imel Zavod za slepo mladino svoj letni občni zbor. Med udeleženci so bili številni predstavniki ustanov za rehabilitacijo slepih v Jugoslaviji. Pred občnim zborom so predvajali dva kratka filma iz življenja slepih. Prvega je nedavno posnel znani ljubljanski fotoreporter Vlado Simončič-Vlastja, ki je sodeloval tudi pri sestavi scenarija. Film nosi naslov »Kaj se je Zvonko naučil«. To je del življenjske zgodbe malega Zvonka Pirca iz Leskovca, ki se je kot toliko otrok, pri igranju z najdeno granato — ostankom iz vojne — težko ponesrečil. Oslepel je, od rok pa sta mu ostala le kratka štrclja. Desetleten je prišel v zavod, kjer so se vzgojitelji z vso skrbjo in ljubeznijo zavzeli zanj. Danes je izoblikovan, samozavesten mlad fant, ki se je mnogočesa naučil. Brailovo pisavo bere z ustnicami, s svojimi invalidnimi rokami piše in tudi pri kuhi se lahko izkaže. Zvonko pa je le eden izmed številnih, ki jim v zavodu pomagajo na samostojno pot. V drugem filmu smo videli mlade slepe smučarje — slepe in invalide, kako se spuščajo drzno, sproščeno z virtuoznostjo izkušenih športnikov. Nismo mogli verjeti, da je to mogoče. Slepa učiteljica Pepka pa se nam je smejala:

»Oh, saj to ni nič posebnega. Tudi jaz smučam. Kar spustiš se in potem je tako čudovito ...«

»Ja, pa vas nikoli ne zanese v kakšno drevo?«

»Kje pa. Saj poznamo, saj čutimo smer...«

Da, oni čutijo, kar mi vidimo.

Po predvajanju filmov se je začel občni zbor v tisti dvorani, ki jo poznam že vsa povojna leta. Koliko svečanosti in prireditev se je že v njej zvrstilo. Tudi številni ameriški rojaki dobro poznajo to dvorano. Saj so se dostikrat ob obisku Slovenije radi ustavili tudi v Zavodu za slepo mladino na Mirju. Misli so iskale vse tiste otroke, ki so nekoč kot pevci, recitatorji, godbeniki ali telovadci tako samozavestno nastopali na tem malem odru. Zdaj je bil pianino zaprt in na njem je na vezenem prtiču stal Savinškov kip Slepega dečka. Tudi tega dečka, ki je bil pred leti umetniku za model, sem poznala. Vem, da je rad nastopal. Lepo je znal igrati na orglice. Zdaj mora biti odrasel mlad mož.

Nekam svečano vzdušje je vladalo na občnem zboru. Drugačno kakor sicer. Na mizi je stala velika dragocena vaza in v njej šopek živordečih nageljnov.

Pa smo zvedeli, da ravnateljica Mira Dobovškova odhaja v pokoj. Po 35 delovnih letih na zavodu odhaja v »miròvinu«, kakor je dejal dr. Franjo Tonkovič, podpredsednik Saveza slepih Jugoslavije iz Zagreba, ki je takoj dodal, da to ne sme biti »mirovina« v pravem pomenu besede, temveč le možnost, da se še bolj posveti strokovnemu delu, temu, kar je bilo vseh 35 let vsebina in cilj njenega življenja.

Vrstile so se čestitke in priznanja. Lepa umetniška vaza z rdečimi nageljni je bila simbolična zahvala za petintrideset delovnih let. Ravnateljica Mira je imela solze v očeh, ko se je zahvalila in rekla, da so pač ona in kolektiv storili svojo dolžnost.

Občni zbor se je nadaljeval. Zvedeli smo, da je letos umrla ustanoviteljica prvega slovenskega zavoda za slepe, Franja Vrhunčeva in kmalu za njo Josip Kopal, avtor prve slovenske početnice v Brailovi pisavi.

Skozi odprta okna se je čul zven strojev na gradbišču nove šole, ki bo zrasla poleg zavoda. Sole, ki bo v prihodnjih letih mnogim slepim in slabovidnim otrokom pomagala na samostojno pot.

Ravnateljica Mira Dobovškova se poslavlja

Priprave na nov pokojninski sistem

Marija Namorš

V Jugoslaviji pripravljamo nov pokojninski sistem, za katerega so že izdelane osnovne teze in o teh zdaj živo razpravljajo občani v sindikalnih organizacijah, v Socialistični zvezi in drugih organizacijah. Nov pokojninski zakon ne bo le dopolnilo dosedanje zakonodaje, temveč bo vseboval bistveno naprednejša načela.

Urejanje pokojnin naj bi bilo poslej bolj usklajeno z vsem družbenoekonomskim razvojem, to pa pomeni, da se bo tudi sistem določanja pokojnin prilagodil sistemu delitve po delu. Vse zavarovanje bo temeljilo na tem, da bo višina pokojnine odvisna od višine in časa vlaganja prispevkov za socialno zavarovanje. Druga najvažnejša novost, ki jo vsebujejo teze za novi pokojninski sistem, pa je uvedba valorizacije. S tem bo moč preprečiti »staranje« pokojnin. Njihova dejanska vrednost ne bo obtičala na mestu, temveč jo bomo z valorizacijo lahko stalno dvigali, ustrezno dvigu življenjskih stroškov in tudi osebnih prejemkov aktivnih zavarovancev.

Z novim zakonom bodo hkrati enako pravično kot nove pokojnine urejene tudi stare. Te so najbolj zaostale zato, ker valorizacije doslej nismo uveljavljali ter so bili stari upokojenci upokojeni po različnih zakonih. Višina pokojnin se je spreminjala samo z nekaterimi občasnimi dodatki, kar pa ni bilo dovolj, da bi upokojenci zadržali take prejemke, ki bi bili v skladu s spreminjanjem življenjskih stroškov in izboljševanjem standarda zaposlenih.

Višina pokojnin po sedanji zakonodaji našim razmeram ne ustreza več. V težnji, da bi le-te znatno povečali, bo z novim zakonom dana možnost, da bodo zavarovanci dobili pokojnino v višini 85 % od osebnih dohodkov, ki so jih imeli na delovnem mestu zadnjih pet let zaposlitve ali deset let, v kateremkoli času, ki si ga zavarovavec lahko sam izbere. To velja za polno pokojnino, ki jo uveljavi moški po 40 letih delovne dobe, ženska pa po 35 letih. Doslej so bili odstotki za določitev pokojnine nižji ter se je zavarovalna osnova izračunala po lestvici, ki je imela razpon od 68 do 78 % osebnih dohodkov zavarovanca. Za doseg polne pokojnine pa je bila predpisana delovna doba 35 let za moške in 30 let za ženske. Višji odstotek je bil določen za

zavarovance z nižjimi osebnimi dohodki, manjši pa je bil za zavarovalne razrede, kamor so bili razvrščeni zavarovanci z višjimi osebnimi dohodki.

Tako imenovana starostna pokojnina je tudi pravica, ki jo predvidevajo teze za novi zakon. Ni še sicer dokončno odločeno, kakšni bodo pogoji za uveljavitev te pokojnine, predvideva pa se, da jo bodo lahko uveljavili ljudje po 20 letih delovne dobe, če so dosegli moški 60 let starosti, ženske pa 55 let. Tečejo pa še razprave za morebitno varianto, ki bi določala pokojnino že po 15 letih delovne dobe, če je zavarovanec izpolnil 65 let starosti.

Načelo solidarnosti velja tudi v novih tezah glede vseh pravic družinskega, invalidskega zavarovanja in krajše delovne dobe za ženske. Zavarovanje bo enotno in splošno obvezno za vse zaposlene ter bo zajemalo tudi pripadnike samostojnih poklicnih dejavnosti, skupaj z obrtniki kot novo skupino zavarovancev.

Nadaljnje razvijanje, razširjanje in povečevanje pravic iz pokojninskega zavarovanja se omogoča zavarovancem v razširjenem zavarovanju na prostovoljni podlagi in v okviru republiških skupnosti socialnega zavarovanja. Tu je mišljena možnost, ki je po sedanjih zakonih ni bilo, da namreč lahko zavarovanec pod določenimi pogoji, s posebnimi doplačili pridobi delovna leta in si zagotovi višje pokojninske prejemke.

Tudi podaljšana delovna doba bo poznala izjeme. S posebnimi predpisi bodo namreč določena delovna mesta, katerim bo pripadal benificiran staž, tako da bo šel zaposleni lahko prej v pokoj, pa bo vseeno užival polno pokojnino. To bo veljalo predvsem za delovna mesta, kjer je delo posebej težavno. Po ugodnejših pogojih bodo urejene tudi pokojnine borcev NOV ter bodo na primer, po predvidevanjih v tezah, dobili nosilci Partizanske spomenice 1941 pokojnino v višini 100 % osebnih dohodkov.

Še zlasti težko pričakujejo novi zakon že upokojeni ljudje, ker bo šele valorizacija popravila njihov gmotni položaj. Ko bo sprejet novi zakon, bo izvedena prevedba vseh starih pokojnin, preračunana na zvišanje življenjskih stroškov v času med njihovo upokojitvijo in uveljavitvijo novega zakona. S tem bo odpravljena neenakost, ki je nastala spričo povečanih življenjskih stroškov in skoraj nespremenjenih pokojnin. Ko bo prevedba izvedena, bo tekla polavtomatična valorizacija tudi za te pokojnine kot za nove, ki jih bodo zvezni organi stalno prilagajali dejanskim življenjskim razmeram.

Sedaj so, kot rečeno, v razpravi teze za nov pokojninski sistem in še pred poletjem pričakujemo razprave v zvezni skupščini, tako da bo novi zakon lahko začel veljati z novim letom.

Za boljše življenjske pogoje

ANDREJ NOVAK

Od 20. do 25. aprila je bil v Beogradu V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Udeležilo se ga je 1273 delegatov iz Jugoslavije in nad 50 tujih delegacij. V imenu milijonov članov jugoslovanskih sindikatov je kongres razpravljal o življenjsko pomembnih stvareh za vse delovne ljudi Jugoslavije. Največ je bilo govora o življenjskem standardu delovnih ljudi. »Naš delavec in strokovnjak morata biti bolje nagrajena.« je poudaril predsednik Tito v uvodnem govoru na kongresu. »Ni res, da bi morali naši delovni ljudje še naprej stiskati pas, češ da potrebujemo sredstva za nove investicije.«

Večjega življenjskega standarda pa ne bo mogoče ustvariti, so ugotovili na kongresu, če se ne bo naše gospodarstvo hitreje razvijalo. In obratno, če ne bo standard boljši, če ne bodo ljudje zaslužili več, ne bodo mogli kupovati proizvodov gospodarstva, ki bo nujno pričelo zaostajati.

Kakor že v razpravah v podjetjih, tako je tudi na kongresu prevladalo mnenje, da bodo zato potrebne spremembe v gospodarskem sistemu. Medtem ko smo doslej širili gospodarstvo ter večali proizvodnjo predvsem z novimi investicijami, bo treba zdaj izboljšati gospodarjenje v tovarnah. Dovolj tovarn smo zgradili, zdaj moramo predvsem utrditi to, kar imamo, izboljšati proizvodnjo, jo modernizirati, dvigniti produktivnost, s tem pa zaslužke delovnih ljudi in njihov standard.

Na kongresu so ugotovili, da imajo podjetja premalo sredstev, da bi lahko uspešno izboljšala proizvodnjo, kupovala sodobnejše stroje, nudila svojim delavcem boljšo izobrazbo, boljše delovne razmere itd. Prispevki družbi so namreč tako veliki, da ostane podjetjem le malo sredstev. Zato so na kongresu sklenili, da bo treba to razmerje spremeniti. Treba je zaupati čimveč sredstev podjetjem, ki so doslej prispevala le eno tretjino sredstev za investicije, vsa ostala pa so pritekala iz investicijskih skladov komun, okrajev, republik ali zveze.

Predpisi, ki jih pripravljajo zvezni organi in o katerih je že razpravljala zvezna skupščina, predvidevajo, da se bodo ukiniti nekateri prispevki, ki so jih morala doslej podjetja odvajati skupnosti. Tako bodo imela podjetja več sredstev ter s tem tudi večje možnosti za izboljšanje proizvodnje. Odvečna sredstva naj bi pod-

jetja nalagala v banke, ki bi jih po določenem obdobju z obrestmi vrnila. Med tem časom pa bi banke iz teh sredstev dajale kredite drugim podjetjem, ki bi jih potrebovala za razširitev proizvodnje. Banka naj bi tudi kontrolirala, ali bo investicija rentabilna ali ne.

Tak sistem kreditiranja in delitve narodnega dohodka bi omogočil, da bi imeli delovni ljudje večji vpliv na gospodarjenje s sredstvi, ki jih ustvarjajo. Oni bodo znali ta sredstva tudi najbolje obrniti, saj najbolje vedo, kaj jim manjka in kje bodo sredstva najbolj rentabilno vložena.

Kongres sindikatov je odločno podprl ta stališča ter sklenil, da je treba to politiko pričeti čimprej uveljavljati. Pri tem naj bi predvsem sodelovali vsi člani zveze sindikatov.

Na kongresu so tudi izvolili nov centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije; za njegovega predsednika je bil ponovno izvoljen Svetozar Vukmanović-Tempo.

11 500 kilometres of modern roads at the end of this year

Last year, in Yugoslavia, about 1,200 kilometres of modern paved roads were built or modernized, and another 1,500 kilometres will be constructed this year. It is estimated that Yugoslavia will have 11,500 kilometres of modern roads at the end of this year, and this will favourably affect the further development of the economy, road transport and the tourist trade.

Ever greater attention is being paid to the building of roads, not only because the number of motor vehicles in the country is constantly growing but also because the volume of foreign motor traffic on Yugoslav roads is increasing. For instance, 18,000 foreign motor vehicles entered Yugoslavia in 1953 and as many as 1,100,000 last year.

Another 370 kilometres of the most important road — Adriatic highway — will be built this year, and the whole road is to be completed by the First of May next year.

Med prvimi letošnjimi obiskovalci sta bila tudi Bainova iz Toronta

V nordijske dežele brez vizumov

Podpisan sporazum
z Dansko, Finsko, Švedsko,
Norveško in Islandijo

V Beogradu so 6. maja podpisali identične bilateralne sporazume med Jugoslavijo, Dansko, Finsko, Švedsko in Norveško o odpravi vizumov za turistična potovanja. Vizume bodo odpravili tudi med Jugoslavijo in peto nordijsko deželo Islandijo. Ta sporazum bo kmalu uveljavljen z izmenjavo not v glavnem mestu Norveške Oslu.

Sporazum o odpravi vizumov med Jugoslavijo in temi nordijskimi deželami je sad pozitivnega razvoja medsebojnih odnosov in soglasja vlad, da svojim državljanom olajšajo potovanja v Jugoslavijo oziroma v te nordijske dežele. Državljeni nordijskih dežel bodo lahko brez vizumov preživeli v Jugoslaviji do tri mesece, pa tudi brez vizumov tranzitno potovali skozi Jugoslavijo. Zadostovalo bo, da bodo imeli pri sebi potne liste. Enake olajšave bodo veljale za jugoslovanske državljanke za potovanja v te nordijske dežele. Sporazumi o odpravi vizumov bodo začeli veljati 1. julija.

Sporazume so podpisali pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Dušan Kveder, danski veleposlanik v Beogradu M. G. I. Melchior, finski veleposlanik Olavi Raustila, švedski veleposlanik ga. Agda Roessel in norveški odpravnik poslov Thorvald Stoltenberg.

Potem je danski veleposlanik M. G. I. Melchior v kratkem govoru izrazil zadovoljstvo zaradi tega dogodka in poudaril, da so nordijske dežele podpisale te sporazume v prepričanju in upanju, da bo to prispevalo k izboljšanju njihovih odnosov z Jugoslavijo.

Ta dogodek je visoko ocenil tudi švedski veleposlanik ga. Agda Roessel.

Enak sporazum je bil sklenjen tudi med Jugoslavijo in Islandijo. Dokument o odpravi vizumov v turističnem prometu med tema deželama sta podpisala veleposlanik SFRJ v Oslu Stana Tomašević in islandski veleposlanik Hans Andersen.

Naši parlamentarci na Češkem in v Demokratični republiki Nemčiji

V želji, da se še bolj učvrstijo stiki in medsebojno prijateljsko sodelovanje na različnih področjih, je v začetku maja delegacija zvezne skupščine pod vodstvom predsednika zvezne skupščine Edvarda Kardelja obiskala Češkoslovaško in DR Nemčijo. Jugoslovanski parlamentarci so obenem tudi vrnilo obisk predsedniku skupščine Češkoslovaške Z. Firlingerju, ki je lani oktobra obiskal Jugoslavijo, kakor tudi delegaciji Demokratične republike Nemčije, ki je obiskala našo deželo pred štirimi leti.

V obeh deželah so bili jugoslovanski gostje prisrčno sprejeti. Na Češkem si je naša delegacija ogledala številne industrijske in kmetijske obrate, se razgovarjala z delovnimi kolektivi, s poslanci in uglednimi političnimi in državnimi predstavniki. Ti razgovori so dali številne nove pobude za bodoče še tesnejše sodelovanje na gospodarskem in drugih področjih.

Blagovna menjava med Jugoslavijo in ČSSR se je lani povečala za 120 odstotkov in je dosegla vrednost 80 milijonov dolarjev, letos pa naj bi narasla za nadaljnjih 55 milijonov. Pomembno vlogo v nadaljnjem zaželenem razvoju gospodarskega sodelovanja bo imel vsekakor tudi medvladni odbor za gospodarsko sodelovanje, ki je letos v marcu izdelal protokol o razširitvi blagovne menjave ter konvencije o konzularnih, zdravstvenih in pravnih odnosih in ki pripravlja sporazum o delni ukinitvi vizumov za turistična potovanja.

V uradnem sporočilu o obisku jugoslovanske delegacije v ČSSR je naglašeno, da bo češkoslovaški predsednik Antonin Novotny letos na povabilo predsednika Tita obiskal Jugoslavijo.

Tudi med svojim sedemdnevnim obiskom v Demokratični republiki Nemčiji so naši parlamentarci obiskali javne in kulturne ustanove ter se razgovarjali s predsednikom in poslanci Volkskammere in drugimi uglednimi predstavniki o vprašanjih, ki zanimajo obe strani.

Ob povratku je predsednik zvezne skupščine SFRJ Edvard Kardelj izjavil, da se je delegacija vrnila z vtisom, da je bil obisk v Češkoslovaški in Demokratični republiki Nemčiji koristen prispevek k medsebojnemu sodelovanju teh dežel in Jugoslavijo.

V kratkem bodo naši parlamentarci obiskali Belgijo.

USPEH NA SEJMU V LEIPZIGU. Na letošnjem spomladanskem sejmu v Leipzigu je bilo zastopanih 152 jugoslovanskih proizvajalcev. Tovarna »Žičnica« iz Ljubljane je dobila zlato medaljo za svoj najnovejši izdelek: stroj za poliranje furnirja.

NA MEDNARODNEM SEJMU V MILANU so nastopala naša podjetja kolektivno v devetih paviljonih. V Palači narodov pa je bil jugoslovanski turistični informacijski biro, ki je že prvi dan razdelil več tisoč prospektov.

PRIZNANJE NAŠIM IZUMITELJEM. Na mednarodni razstavi v Bruslju so dobili jugoslovanski izumitelji 7 zlatih, 10 škrlatnih, 8 srebrnih in 5 bronaste medalje. Po priznanjih so dosegli naši izumitelji prvo mesto. Zlato medaljo je med drugim dobilo podjetje za medicinsko opremo »Soča« iz Ljubljane za praktični stereomikroskop, ki ga uporabljajo v ginekologiji.

800 RAZSTAVLJALCEV NA POMLADNEM SEJMU V ZAGREBU. Posebna privlačnost so bile številne specializirane prireditve: mednarodni sejem blaga za široko potrošnjo, sejem prehrane in opreme za živilsko industrijo, sejem embalaže, razstava turizma itd.

LESNI KOMBINAT LJUBLJANA je sklenil na mednarodnem sejmu na Dunaju pogodbe za 120 hišic iz ivernih in okal plošč. Z originalno izvedbo, prijetno opremo in visokim standardom so prekosile vse druge domače in inozemske weekend hišice.

IZREDNO ZANIMANJE ZA V. MEDNARODNI SEJEM LESNE INDUSTRIJE V LJUBLJANI. Zanimanje pri domačih in tujih razstavljalcih je tolikšno, da so že februarja oddali vse razstavne prostore. Razen strojev za lesno industrijo si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi končne izdelke, predvsem pohištvo in lesno galanterijo. Odprti prostor pa je namenjen večjim strojem in weekend hišicam, ki jih kupci vedno bolj iščejo.

V LJUBLJANI bo začela junija obratovati najsosodnejša pekarna z zmogljivostjo 400 ton kruha dnevno.

V SUHI KRAJINI, ki je zadnja leta vsestransko napredovala, opravljajo poslednja elektrifikacijska dela. Električno bodo dobile še vasi: Sela, Lopata, Visejc in Vrh.

LJUBLJANSKA PIVOVARNA UNION PRED STOLETNI JUBILEJEM. Pivovarna Union je že pred prvo svetovno vojno slovela s svojimi kvalitetnimi izdelki in je odtlej trdno obdržala svoj sloves. V Sloveniji je zdaj najmočnejši dobavitelj piva in po nedavni rekonstrukciji znaša njena zmogljivost 200.000 hl piva letno. Pred kratkim so dobili iz ZDA novo polnilno napravo, ki sama napolni 20.000 steklenic na uro. Dokaz tradicionalne kvalitete piva je tudi ta, da bo pivovarna Union začela letos z izvozom. Največ pozornosti pa bo pivovarna — kot vedno — posvečala preskrbi domačih turističnih središč, posebno ob času sezone, saj se s prodajo piva tujim turistom najbolj širi sloves ljubljanske pivovarne Union.

ŠEST NAGRAD ZA ZNANSTVENO STROKOVNO DELO je podelila skupščina jugoslovanskega komiteja za elektroniko, telekomunikacije, avtomatizacijo in jedrsko tehniko »Etan«. Nagrado s področja jedrske tehnike je dobila skupina sodelavcev Inštituta Jožef Stefan iz Ljubljane. Nagrajeni so bili še avtor dela »Sinteza barijevega titana« A. Češnovar in L. Vodovnik in inženir Šurlan za dela s področja medicinske elektronike.

V ZAVODU ZA AVTOMATIZACIJO ISKRA so oddali v serijsko proizvodnjo »handy-talkie« miniaturni sprejemnik-oddajnik. Prvi domači handy-talkie aparati so po začetnih preizkusih presegli vsa pričakovanja in se inozemska podjetja že zanimajo za nakup.

V ISKRINI TOVARNI KONDENZATORJEV V SEMIČU bodo 1. julija začeli delati v novih prostorih. Sodobnejši proizvodni postopek bo omogočil znaten skok proizvodnje. Zdaj bo treba rešiti še vprašanje strokovnjakov in stanovanj — obojega je premalo.

NOVA TREBANJSKA ŠOLA ŽE DOBIVA KONČNO OBLIKO. Čeprav gradbena dela še niso končana, vendar lahko sodimo, da bo v šoli kmalu zazvonil šolski zvonec in poklical trebanjske šolarje k pouku v novih učilnicah.

V KRMELJU SO UREDILI NOV RIBNIK. V njem bodo gojili tržno ribo, čez čas pa bo služil tudi športnemu ribolovu. Že zdaj je v jezeru 6000 postrvi šarenk, kasneje pa bodo vanj spustili še 2000 večjih postrvi.

OTROŠKI VRTEC HRASTNIŠKE STEKLARNE so uredili v adaptirani vili blizu steklarne. Otroci se v vrtcu zelo dobro počutijo, še bolj pa so zadovoljne njihove mame, ki so med delovnim časom brez skrbi za svoje otroke. Mesečna oskrbovalnina ni visoka, a za tiste matere, ki imajo prenizke dohodke, prispeva del stroškov steklarne.

V veliki prvomajski paradi, katere se je udeležilo blizu 500 tisoč prebivalcev Beograda, so nosili tudi napis: Mi smo za srečo na zemlji

Takšne počitniške hišice iz ivernih oziroma okal plošč izdeluje lesni kombinat Ljubljana. Zanje je bilo veliko zanimanja in tudi naročil na letošnjem mednarodnem sejmu za turizem in gostinstvo na Dunaji

V ZASAVSKIH RUDNIKIH pripravljajo vrsto novih ukrepov za povečanje in mehanizacijo proizvodnje. Za rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik so že kupili novo odkopno mehanizacijo.

Bulajičev dokumentarni film

»Skopje 63«

Pretresljivi dokumentarni film o potresu v Skopju prikazujejo zdaj po vsej Jugoslaviji. Izbran je bil tudi za filmski festival v Cannesu, ker pa kot dokumentarni film ne ustreza festivalskim predpisom, ga bodo verjetno prikazali izven konkurence. Pri tem filmu sta sodelovala posredno in neposredno dva velika umetnika: Dušan Vukotić, ki je izdelal »špico« filma, in Charles Aznavour, ki je dovolil, da se v filmu izvede ena njegovih skladb in zato ni zahteval plačila. Tistega jutra namreč, malo pred potresom, je skopski radio igral Aznavourjevo melodijo »Živeti s teboj«, ki jo je Bulajič porabil v filmu zaradi njene žalostne simbolike. Zato so producenti prosili francoskega pevca za dovoljenje. Odgovor je prišel zelo hitro in pevec se je v njem odrekel vsem avtorskim pravicam v korist ponesrečencem.

Prvi kadri filma kažejo živo Skopje, njegove ulice, ki odmevajo od otroškega smeha, mestni vrvež, vsake najmanjše premike, ki odražajo življenje. Potem trenutek pred potresom in trenutek po tragediji. Bulajič ne kaže samo strahovitih posledic potresa, njegova kamera išče človeka. Pokazal je tudi oni drugi obraz, veseli obraz Skopja; z njega je mogoče brati optimizem in voljo do življenja.

»Še nikoli nisem opravljal težjega dela,« je rekel sam Bulajič, »ekipa je bila štirideset dni brez scenarija, improvizirali smo in snemali vse, kar se nam je zdelo, da bi lahko prišlo v film. A takih scen je bilo na pretek.«

Bulajičeva stvaritev je, kljub tragediji, s katero je prežeta, polna optimizma. Film nima konca. V poslednjem kadru piše: Skopje 63, Skopje 64, Skopje 65, Skopje 66, Skopje 67 ...

Dvajset let verske komisije

Aprila so v Črnomlju ob lepi udeležbi slovesno proslavili 20-letnico ustanovitve komisije za verska vprašanja pri SRS. V Sloveniji je 12 verskih skupnosti (rimokatoliki, protestanti, evangeličani, starokatoliki, adventisti, baptisti itd.), kateri imajo razne probleme, ki jih morajo reševati v odnosu do ljudske oblasti. S temi problemi se ukvarja komisija za verska vprašanja pri SRS.

Na jubilejnim slavlju v Črnomlju je govoril predsednik verske komisije Boris Kocijančič, ki je poudaril, da se odnosi med verskimi skupnostmi in oblastjo v zadnjih letih vedno bolj normalizirajo. Dejal je, da se oblastni organi pri nas dosledno izogibajo vsakemu vmešavanju v notranje cerkvene zadeve ter zahtevajo od cerkvenih organov samo spoštovanje zakonskih predpisov in državljansko lojalnost. Omenil je še, da je delovanje Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov mnogo pripomoglo k depolitizaciji cerkve in sploh k urejanju odnosov med cerkvijo in državo.

Za sedanje obdobje odnosov med verskimi skupnostmi in oblastjo je značilno, da se urejajo na podlagi ustavnih določb in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. Omeniti bi bilo še treba, da so tudi rešili pomembno vprašanje socialnega zavarovanja za slovenske duhovnike. Na splošno bi lahko še dodali, da so tudi slovenski ordinariji pokazali precejšnjo mero pripravljenosti za sodelovanje ter so odnosi med rimskokatoliško skupnostjo in našo oblastjo na dobri poti nadaljnjega poglobljanja.

LETOŠNJA DELA V SLOVENIJI. Za gospodarski razvoj naše republike so osrednjega pomena velika gradbena dela: Graditev velikega industrijskega kombinata v Velénju, vodne elektrarne »Srednja Drava« med Mariborom in Ptujem, elektrifikacija gorenjske železnice in graditev železnice Koper—Prešnica.

NOVO POTNIŠKO - TOVORNO LADJO »DALMACIJA« je izdelala ladjedelnica v Pulju in je med najmodernejšimi potniškimi ladjami na svetu.

TOVARNA IGRAČ MEHANOTEHNIKA V IZOLI bo izdelala večje število električnih vlačkov, s katerimi se bodo igrali ameriški otroci.

IZ TOVARNE AVTOMOBILOV MARIBOR so sporočili, da bodo letošnjo proizvodnjo povečali za 700 vozil. Nekaj teh bo tovarna izvozila v azijsko-afriške države, Bolgarijo, Turčijo ter celo v Zah. Nemčijo.

NAD 151 MILIJARD ZA KMETIJSTVO. Za pospeševanje kmetijstva je Jugoslavija namenila v zadnjih letih že velika sredstva, vendar bo s to akcijo nadaljevala tudi letos. Tako bodo letos posvetili posebno pozornost pridobivanju mesa, odkupu zemlje, mehanizaciji, živinski krmi, melioracijam, urejanju sadnih plantaž in objektov za osnovno predelavo kmetijskih pridelkov ter skladišč za njihovo spravljanje.

NA PLANTAŽNEM NASADU BRESKEV KMETIJSKE ZADRUGE IZOLA pričakujejo letos pridelek 15 vagonov. Ob ugodni pomladi dozorijo prve breskve v izolskem nasadu že v drugi polovici maja, zaradi česar dosegajo visoko odkupno ceno in zanimanje v tujini.

ZDRAVSTVENI TEČAJI V BRDIH. Krajevni odbor Rdečega križa je v sodelovanju z znanstvenimi in prosvetnimi delavci organiziral vrsto tečajev o prvi pomoči, o negi bolnika na domu in za mladino. Razen tega so priredili vrsto splošnih zdravstvenih predavanj. Tečaji in predavanja so bila dobro obiskana.

ZA MODERNIZACIJO SOLIN V PIRANU imajo pripravljene obsežne načrte. Po obnovi bodo pridelali dvakrat več soli, predvsem pa bo proizvodnja mnogo hitrejša. Stranske produkte bodo po modernizaciji lahko uspešno porabili v kemični industriji.

PERUTNINSKA FARMA »KRAS« bo letos v sodelovanju z zasebnimi kmeti vzredila 650 do 800 tisoč piščancev pohancev, v naslednjih sedmih letih pa bodo lahko spitali 4—5 milijonov piščancev letno.

SODELAVCEM INŠTITUTA ZA JADRANSKE KULTURE V SPLITU se je posrečilo vzgajati domače pomaranče, limone in mandarine, ki lahko vzdržijo zelo nizke temperature, celo do —20 stopinj. Sodelavci inštituta so sestavili načrt, po katerem bi številne tovrstne sadike posadili v večjih količinah vzdolž jadranske obale od Kopra do Ulcinja.

NAŠ ARHITEKT-PROJEKTANT NOVE KALKUTE. Delavci beograjskega podjetja so pred dvema letoma začeli izsuševati slana jezera v Kalkuti. Indijske oblasti so želele tudi projekt za izgradnjo novega mesta. Najugodnejše je bil ocenjen projekt beograjskega arhitekta Dobrivoja Toškovića.

Obsojeni diverzanti

Veliki senat okrožnega sodišča na Reki je 18. aprila izrekel obsodbo skupini devetih emigrantov, ki so se vtihotapili v Jugoslavijo z diverzantsko terorističnimi nalogami. Obenem so bili obsojeni tudi štirje njihovi pomagači.

To je že druga diverzantska skupina, ki je prišla z zločinskimi nameni v našo državo. Prva je prišla v Jugoslavijo v letih 1947 in 1948. Vodil jo je Ljubo Miloš. Vse te teroriste so urili ustaški emigranti, ki so del mednarodne teroristične grupacije. Avstralija in Zvezna republika Nemčija sta diverzantom nudili gostoljubje, kjer so se nemoteno pripravljali za svoje diverzantske zločine, ki naj bi jih opravili v Jugoslaviji. Branilci obtoženih so pri obrambi naglasili, da so obtoženci mladi ljudje, ki so pobegnili iz domovine iz avanturističnih nagibov, pozneje pa so padli v roke ustaškemu zločincem, ki so jih gmotno izkoristili in nato hladnokrvno pošiljali v smrt.

Člani skupine so začeli omahovati šele, ko so spoznali, da so ogoljufani, popolnoma pa so bili demoralizirani, ko so prišli v stik s svojimi najbližjimi sorodniki in se prepričali, da je vse, o čemer so jim ustaši pripovedovali, zlagano. Pri izreku sodbe je sodišče upoštevalo olajševalne okoliščine, med njimi zlasti to, da obtoženci niso utegnili uresničiti svoja dejanja in da so vse iskreno priznali in obžalovali.

Zaradi kaznivega dejanja proti ljudstvu in državi so bili obsojeni na kazni od 14 let do 7 mesecev zapora.

Proces je izzval tudi med našimi ljudmi v tujini ostre obsodbe ustašev, ki s svojimi zločinskimi rovarjenji proti lastni deželi delajo sramoto tudi drugim. Zlasti iz Avstralije in Nemčije prejemamo na Matici zadnji čas pisma naših rojakov z ostrimi obsodbami ustaških zločincev. Eno takšnih pisem, ki smo ga prejeli iz Avstralije, pravi: »Zadnje čase zasledujem v časopisju poročila o procesu na Reki, kjer sodijo skupini pokvarjenih ljudi, ki so bili tu v Avstraliji in so se ilegalno vrnili v Jugoslavijo s strahotnimi naklepi. Takšni pokvarjenci so v sramoto nam vsem, saj sem od mnogih čul, da so vsi Jugoslovani enaki. Mnogi ne razumejo, da je samo peščica tako grdo pokvarjenih ljudi, ki s svojo pokvarjenostjo in zločinskimi naklepi tudi nas druge spravljajo v sramoto.«

NORVEŠKI PARLAMENT JE ODOBRIL GRADNJO BOLNIŠNICE V SKOPJU. Bolnišnica bo imela sto postelj in bo namenjena otrokom kot darilo Norveške Skopju.

VSA SLOVENIJA JE POČASTILA 400-LETNICO SHAKESPEAROVEGA ROJSTVA

Hkrati s tem pa slavimo Slovenci še drug, intimnejši praznik: prav letos mineva sto let, ko je bil natisnjen del prvega prevoda »Romeo in Julija« v slovenščini. Leto kasneje pa je Dragotin Šamperl pripravil prvi slovenski prevod »Hamleta« — prevod, ki je nato petintrideset let pozneje s Cankarjevimi popravki zaživel na slovenskem odru in bil natisnjen v knjigi.

Največ zaslug za blesteče prepesnitve Shakespeareovih umetnin v slovenski jezik pa ima Oton Župančič in v novejšem času Matej Bor in Janez Menart.

Za štiristoletnico Shakespeareovega rojstva je Slovenski gledališki muzej pripravil razstavo, ki priča o tem, kaj vse smo Slovenci napravili za zblžanje z velikim mojstrom svetovnega gledališča.

V vseh slovenskih gledališčih pa so v počastitev jubileja uprizorili razne Shakespeareove drame.

Tako je ljubljanska Drama pripravila svečano in bogato opremljeno predstavo »Kralja Leara«. Mestno gledališče pa je prikazalo svojevrsten poskus: gledališko interpretacijo Shakespeareovih sonetov (v prepesnitvi J. Menarta), ki sodijo v sam najvišji vrh evropske poezije.

Mariborsko gledališče bo predstavilo dve deli: v Drami so uprizorili »Sen kresne noči«, v Operi pa Nikolajevu opero »Vesele žene Windsorske«, ki v Sloveniji po vojni še ni bila na sporedu.

Tudi celjsko, tržaško in druga slovenska gledališča so pripravila predstave v počastitev 400-letnice Shakespeareovega rojstva.

NOV SLOVENSKI BALET

Krstna predstava slovenskega baleta »Nina« je bila aprila v Ljubljani. Glasbo za ta balet je napisal Danilo Švara, avtorja libreta pa sta Polde Bibič in Metod Jeras. Drobeci iz kritik: Glasba k baletu »Nina« je eden najbolj dognanih glasbenih tekstov skladatelja Danila Švare, hkrati pa tudi eno najpomembnejših slovenskih scensko-glasbenih del. — Zahtevnega dela ob Švarovi partituri se je lotil koreograf Metod Jeras in je opravil svojo nalogo zares izvrstno. — Baletni ansambel se je ob »Nini« izkazal kot že dolgo ne. Tako doživete izpovedne celote, v kateri bi sodelovali vsi do slednjega plesalca, na našem odru že precej časa nismo videli.

BEVKOVA DELA V PREVODIH

V Lengerichu v Vestfaliji sta izšli v mladini namenjeni zbirki »Hirundo« dve Bevkovi mladinski povesti »Pastirci« in »Grivarjevi otroci«. V isti zbirki bo izšla tudi Bevkova »Pesterna«. Vsa ta dela je tekoče, v barvitom jeziku prevedla dr. Else Byhan. Dr. Byhanova je že prej prevedla »Petra Klepca«, »Čarovnico Čirimbaro« in igrico »Bedak Pavlek«. Razen Bevkovih del prevaja tudi dela Ele Perocijeve in Kristine Brenkove.

VISOKO PRIZNANJE DR. BOGDANU BRECLJU

Akademija medicinskih znanosti ZSSR je izvolila za svojega dopisnega člana predstojnika Ortopedske klinike v Ljubljani, univerzitetnega profesorja in člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Bogdana Breclja.

DESETLETNICA TRINKOVEGA KOLEDARJA

Izdajajo ga beneški Slovenci, ki so na delu v Belgiji, uredil ga je prof. Rado Bednarik, natisnila pa Budinova tiskarna v Gorici. 120 strani obsegajoči koledar nekoliko večje žepne oblike je vsebinsko zelo bogat in objavlja poleg koledarskih podatkov razne pesmi, članke o jubilentih, poučno in razvedrilno branje, zanimiv spis geografskega značaja o Benečiji in drugo. Naši rojaki ob Nadiži so ga prisrčno sprejeli. Izdajatelji in podporniki zaslužijo za svoje napore delo priznanje in čestitke ob jubilejni deseti izdaji.

MEDNARODNO PRIZNANJE SKLADATELJU L. M. SKERJANCU

Za njegove izredne umetniške dosežke mu je dunajska univerza podelila nagrado Gottfrieda von Herderja za leto 1964. Fond za to nagrado sta ustvarili ustanova Johanna Wolfganga von Goetheja v Baslu in ustanova F. V. S. v Hamburgu in jo podeljujejo »osebnostim, ki so prispevale k ohranjanju in bogatenju evropske kulturne dediščine v smislu miroljubnega sporazumevanja med narodi«. To nagrado so letos podelili prvič. Poslej pa naj jo podelijo vsako leto štirim nagrajencem za pomembne dosežke na področju književnosti, glasbe, slikarstva, kiparstva, arhitekture ali spomeniškega varstva.

Dubrovnik summer festival

A NEW PROGRAMME OF PLAYS
AND CONCERTS SHAKESPEARES HONOURED

The Committee of The Dubrovnik Summer Festival — event which takes place from July 10 to August 24 every year — has agreed on the basic outlines of the Festival repertoire this year. So far the programmes of drama and music have been drawn up separately, but this year efforts will be made to relate these two parts of the Festival repertoire. Dubrovnik, with its natural stages — parks, squares, palace courtyards, etc. — offers ideal conditions for the blending of drama and music into one great manifestation of art.

This year, the repertoire will be so arranged as to celebrate the 400th anniversary of Shakespeare's birth. This anniversary will also be marked by a special exhibition called »Shakespeare in the Yugoslav Theatres«.

In the drama part of the Festival, visitors will be able to see plays by two great writers — the famous English playwright and the 16th century Yugoslav writer, Držić, who is to be permanently on the Festival programme in the future.

Of Shakespeare's plays, this year's repertoire includes »Othello« to be presented by a special Festival ensemble composed of the best Yugoslav actors, »Twelfth Night«, which will be staged by the Dubrovnik Theatre Company, »Love's Labour Lost« and »Henry V« which will be performed by guests from Britain. All these plays will be given on natural stages — in the Lovrijenac and Revelin towers and in the Gradac and Mali Gradac Parks.

Marin Držić's plays to be staged are the lively Renaissance comedies: »Uncle Maroje«, to be

presented by the Festival Ensemble, and »Skup«, which will be given by the Dubrovnik National Theatre company.

Also planned is a performance of Molière's »L'Avare« to be presented by the French company »Le grenier de Toulouse«.

The opera programme has also been conceived so as to honour Shakespeare, that is, his epoch. Thus, the repertoire will include Verdi's »Falstaff«, Pergolesi's »The Enamoured Friar« and Benchieri's »La pazzia semile«. These operas will be presented by a special Festival Ensemble which will include the best Yugoslav opera singers.

As now planned, the repertoire will include only one ballet — »Romeo and Juliet« by Prokofiev. The ballet will be given by the ballet troupe of the Zagreb Opera who will not use an orchestra but stereophonic music.

As far as the concert part of the Festival is concerned, beside works associated with the epoch chosen for this year's Festival, the repertoire will include contemporary compositions. The ensembles which will appear in Dubrovnik are the Zagreb, Beograd and one foreign symphony orchestra, the chamber Orchestra of Radio-television Zagreb and chamber orchestras from Prague and Vienna, the Children's Chorus of Radio-television Beograd, the Dubrovnik town Orchestra, the Zagreb Quartet and an orchestra from New York. Several prominent soloists with whom arrangements are now being negotiated will also give concerts during the Festival.

Folk dancing and singing concerts will be given by the renowned »Tanec«, »Lado« and »Kolo« ensembles.

There will be altogether eighty different performances and concerts at this year's Festival, and some of them will be televised by Eurovision.

JUBILEJ PARTIZANSKEGA INVALIDSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Pred dvajsetimi leti, 21. aprila, je bil na pobudo pokojnega Borisa Kidriča ustanovljen Invalidski pevski zbor; iz ranjenih in za boj nesposobnih invalidov ga je sestavil skladatelj Karel Pahor. Zbor — takrat je štel 18 pevcev — je imel do osvoboditve za seboj že nad 120 nastopov pri mnogih partizanskih enotah in pa pri naših in zavezniških ranjencih v južni Italiji.

Na dan jubileja pa je bil v Ljubljani pod vodstvom sedanjega dirigenta R. Gobca slovesni tisoči koncert, posvečen partizanski pesmi.

TEDEN SLOVENSKE DRAMATIKE V CELJU

V zaporedju petih dni je pet slovenskih gledaliških ansamblov pokazalo petero sodobnih slovenskih del iz tekoče sezone, in sicer: Tavčarjevo igrano »V Honolulu«, Božičeve »Kaznjence«, Javorškovo »Kriminalno zgodbo«, Remčeve »Srečne zmaje« in Potrčevo dramo »Na hudi dan si zmerom sam«. Prireditelji so želeli s tem festivalom pokazati, kaj premore domača dramska tvornost in kakšna je njena umetniška in idejna moč. Istočasno je bila v foyerju celjskega gledališča razstava scenskih osnutkov za krstne uprizoritve slovenskih dramskih del.

Televizija pri nas

T. V. in every home

JOZE VETROVEC

It was only in 1956 that television reached our country, and then it took two more years to establish the basic T. V. network. When the experimental program finally started (in 1958), all the work had to be done in three humble studios (Ljubljana, Zagreb, Belgrade) and the program transmitted via a few T. V. transmitting aerials with but a one-line connection whose breakdown often caused boring intermission periods throughout the country. Yet in spite of inconveniences and small number of T. V. receivers the interest in T. V. programs as well as the number of receivers have been growing steadily. Thus the number of receivers increased from 6000 in 1958, to 30 thousand in 1960, and to more than 200 thousand in 1965.

Slovenia, with one receiver to 45 people, is at present at the top of the list, and Montenegro at the bottom with the ratio of one to 516. The growing demand for T. V. receivers requires production of simpler and cheaper T. V. sets which would be accessible to all working people. It will be further possible to buy T. V. sets on installment plan, the debt being payable in four years. Communities will have to see that there won't be any school in Slovenia without one or more T. V. receivers.

□

Televizijo smo dobili v naši deželi dokaj pozno, šele leta 1956. Potem je trajalo dve leti, da je bilo vzpostavljeno osnovno TV omrežje. Tako je leta 1958 začel eksperimentalni TV program, sicer le trikrat tedensko, vendar se je začel. Studii so bili še dokaj skromno opremljeni. Ljubljanski, zagrebški in beograjski studii so posredovali program le preko oddajnikov na Krvavcu, Sljemeni, Fruški gori in Avali. Med seboj so bili povezani le z eno linijo. In če se je ta pokvarila, pa čeprav malenkostno, je prišlo do prekinitve celotnega jugoslovanskega TV programa. Kljub tako slabemu omrežju in majhnemu številu televizorjev (6000 v vsej Jugoslaviji) je bilo zanimanje za TV program v začetku veliko.

Že v naslednjih letih se je število televizijskih sprejemnikov v Jugoslaviji močno povečalo. Leta 1960 je bilo v naši deželi že približno 30.000 televizorjev, dve leti kasneje skoraj 150.000 in

lani že več kot 200.000. To je za naše pogoje brez dvoma zelo velik napredek.

Največ televizorjev je v Sloveniji, kjer pride en televizijski sprejemnik na 45 prebivalcev, na drugem mestu je Hrvaška, kjer pride na en televizor 74 prebivalcev, najmanj TV sprejemnikov pa je v Črni gori, kjer ima televizor šele vsak 516. prebivalec. Domača proizvodnja televizorjev ne more sproti kriti vsak dan večjih potreb trga. Zato strokovnjaki predlagajo, da naj bi naše tovarne delale tudi enostavnejše TV sprejemnike, ki bi bili cenejši in dostopni čim širšemu krogu ljudi. Predvideva se tudi, da bo lahko kupiti televizorje na obroke, ki jih bodo odplačevali štiri leta. Komune pa bodo poskrbele, da bo v sleherni slovenski šoli v doglednem času zasvetil ekran.

Ves dan v službi televizije J. W.

»Pred petimi leti, ko je televizija v Ljubljani naredila prve korake, sem plavala, študirala solo petje in igrala v gledališču. Razen tega sem bila tudi manekenka. Prvič so prenašali modno revijo po slovenski televiziji leta 1959. Tu so me spoznali možje s televizije in me povabili k sodelovanju kot napovedovalko. Najprej sem se morala učiti izgovarjave, po dveh mesecih pa so me postavili pred kamero,« je pripovedovala Kristina Remškar, znanka s televizijskih zaslonov po Sloveniji.

V ljubljanskem studiu je zaposlenih šest napovedovalk. Ker pa niso polno zaposlene le z napovedovanjem televizijskih oddaj, ima vsaka izmed njih še dodatno zaposlitev, ki jim zagotavlja nadaljnje delo tudi za čas, ko se bodo umaknile izpred kamere. Kristina Remškar je razen tega, da je napovedovalka, tudi programerka TV oddaj. Takole meni o svojem napovedovalskem poklicu:

»Kaže, da je poklic TV napovedovalca dokaj preprost, vendar ni tako. Treba se je predvsem znajti in biti samostojen, saj ti v sekundah, ko zmanjka teksta, ne more nihče pomagati in sem odvisna le od lastne iznajdljivosti. Gledalci vsak najmanjši spodrseljaj kaj hitro opazijo.«

»Imate pogosto tremo pred kamero?«

»Seveda jo imam, le da je dosti manjša kot pred leti. Kakor hitro opazim, da oddaja teče, trema takoj mine.«

»Imate občutek, da gledalci opazujejo vsak vaš gib?«

»Ne, tega občutka nimam. Med oddajo so vse moje misli le pri oddaji in za drugo nimam časa.«

Mladina na jadranski magistrali

Na 48,7 km dolgi trasi od Kolašina do Bijelega polja bo delalo 167 mladinskih delovnih brigad iz vse dežele, v katerih bo približno 20.400 fantov in deklet. Pričakujemo tudi sodelovanje tuje brigade, v kateri bo kakih 500 fantov in deklet iz vzhodnoevropskih dežel, iz Latinske Amerike in Afrike. Mladinske brigade, ki bodo delale skupaj z gradbenimi podjetji, bodo odkopale, prepeljale in splanirale nad 800.000 kubikov zemlje, zgradile 14 mostov in 4 predore.

Prosti čas bo mladina porabila za zabavo in za razne amaterske in strokovne tečaje.

»Se vam je pripetil pred kamerami kakšen nenavaden dogodek?«

»Pred časom se nam je tik pred oddajo pokvarila kamera v studiu A in smo odhiteli v studio B, ki pa ni tehnično tako popolno opremljen kot A. Nisem vedela, da oddaja že teče, ker ni bilo opozorilnih znamenj in sem nekajkrat ponovila za vajo: Dober večer, dragi gledalci, dober večer, dragi gledalci... Šele, ko sem to nekajkrat ponovila, so oddajo prekinili.«

»Kaj vam je med oddajo najbolj neprijetno?«

»Reflektor s 1000 W žarnico, ki razen svetlobe oddaja tudi veliko toplote.«

»Imate kot televizijska napovedovalka veliko dela?«

»Če vzamem v račun še pripravo oziroma programstvo TV oddaj, prebiranje tekstov, sedenje pri frizerki in maskerki, sem v službi televizijske pravzaprav ves dan.«

Tekmovanje »Znanost mladim«

Predsedstvo sveta Ljudske tehnike Jugoslavije je razpisalo stalno zvezno tekmovanje srednješolske mladine v matematiki, kemiji, fiziki in biologiji. Tekmovanje pod naslovom »Znanost mladim« naj pri srednješolski mladini vzbudi zanimanje za skrivnosti naravnih ved, smisel za samostojno eksperimentiranje ter razvijanje podjetnosti in vztrajnosti pri delu in sposobnosti za ustvarjalno znanstveno mišljenje.

Najboljša dela bodo odbrali vsako leto na republiških razstavah, ki bodo organizirane do dneva mladosti — 25. maja, ko bodo razglasili deset prvoplasiranih v vsaki republiki. Na zvezni razstavi 15. junija pa bo zvezna žirija razglasila 12 zmagovalcev, po tri iz vsake znanstvene discipline. Za zmagovalce so predvideli nagrade v obliki štipendij in potovanj.

M. Z.

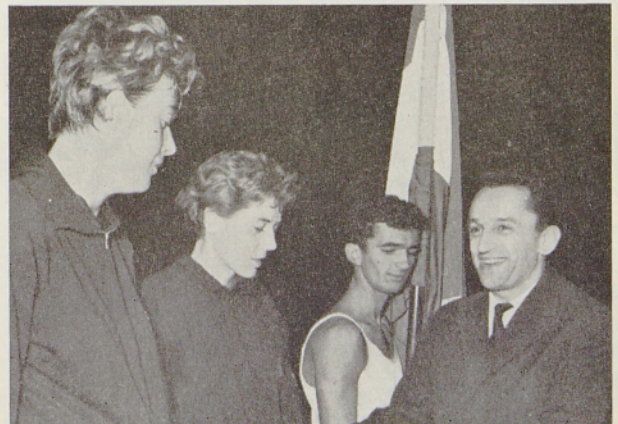
Uspeh manjši od pričakovanj

Po uspehu moške košarkarske reprezentance Jugoslavije, ki je na zadnjem svetovnem prvenstvu zasedla drugo mesto za Brazilijo in pred SZ in ZDA, so odšla na pot v Peru, kjer je bilo minuli mesec žensko svetovno prvenstvo v košarki, tudi naša dekleta z velikimi upi. Zlasti še, ker so na zadnjem svetovnem prvenstvu zasedla četrto mesto.

Najvišja med našimi reprezentantkami je Ljubljankanka Sonja Mrak, ki igra v reprezentanci že vrsto let. Pred odhodom v Peru je bila tega mnenja: »Če se bomo na svetovnem prvenstvu prebile iz predtekmovanj v finale, bomo tudi tu uspešne. Računam na 4. mesto!« Optimizma ji torej ni manjkalo.

Prvi del napovedi se je uresničil. Naše so se uvrstile med sedem najboljših reprezentanc na svetu. Tu pa je začelo šepati... Porazi proti reprezentancam SZ, ČSSR in Brazilije so bili pričakovani. Nepotrebni pa so bili neuspehi proti Bolgariji, Romuniji in vrsti ZDA. Tako so se z edino zmago nad domačinkami uvrstile naše na šesto mesto na svetu, kar je neuspeh le glede na naša pričakovanja, a lep uspeh v svetovnem merilu.

Ljubljankanka Sonja Mrak (prva na levi), najboljša med našimi reprezentantkami v košarki

Otroci grafiki - otroci kiparji

JANA

Prva podobna razstava je bila leta 1961 pod naslovom »OTROCI — SLIKARJI«. Letošnja pa je prikazala več kot 200 grafik in čez 100 plastik. Razstavljali so otroci iz vseh krajev Slovenije, iz mest in s podeželja, v starosti od četrtega pa do petnajstega leta.

Ni še dolgo tega, morda dobrih deset let, ko je bil za šolarje velik dogodek, ko so smeli pri risanju prvič uporabiti vodne barvice, s katerimi so skušali čim točneje prekriti s svinčnikom označene like. Danes sodi taka risba med staro šaro. Otroci dvanajstih let, ki jih vodijo in usmerjajo strokovni likovni pedagogi, že poznajo osnove grafičnega upodabljanja, marsikaj vedo o barvah, znajo tolči bakreno ploščo, dolbsti v les in oblikovati glino.

Videli smo kipe iz žgane in patinirane gline, iz lesa in iz kamna. Kaj vse so otroci upodobili v njih! Martina Krpana, perico iz Bizovika, harmonikarja, klekljarico, otroke in živali pa pevski zbor in celo ples pod lipo — vse to so izdelali z značilno težnjo po umetniškem učinku, kakršnega vidimo pri sodobnih zrelih mojstrih umetnikih.

Občudovali smo v les vrezane plastike, ki so jih izdelali otroci iz Zavoda za gluho mladino. Eni od njih je bila podeljena medalja srebrnega meseca. Nagrajene pa so bile tudi druge grafike in plastike, saj je bilo razdeljenih 18 medalj — tri medalje zlatega sonca, šest medalj srebrnega meseca in devet medalj srebrnih zvezdic ter 15 pohval. Poleg medalj so otroci dobili tudi praktična darila, vsi udeleženci razstave pa so prejeli priznanja.

Matko Kosi: Iz naših krajev

Risar Matko

Dragi slovenski otroci po svetu! Prav lepo vas vse pozdravljam, enako tudi sestra Bronja in bratec Rajko in vsi moji sošolci, učenci VIII. razreda osnovne šole »Hinka Smrekarja« v Ljubljani. Zelo bi si želel dopisovati s kakšnim razredom vaših osnovnih šol, pa tudi s posamezniki. Pišite na naslov: Osnovna šola »Hinka Smrekarja«, VIII.c razred, Ljubljana-Siška — Slovenija — Jugoslavija.

Vaš Matko

T. M.

Mednarodno tekmovanje otrok v New Delhiju je prav gotovo eno največjih te vrste na svetu, saj se ga udeleži vsako leto zelo veliko otrok z vseh petih kontinentov. Otroci tekmujejo s svojimi spisi, pesmicami, zgodbami, risbami... Posebna komisija potem izbere med prispelimi deli najmlajših umetnikov najboljša. Tudi jugoslovanski pionirji in pionirke se vedno udeležujejo tega tekmovanja in doslej so si prislužili že precej nagrad. Med letošnjimi nagrajenci je pet Jugoslovancev, med njimi Matko Kosi, 14-letni pionir iz Ljubljane, učenec osemletke Hinka Smrekarja v Ljubljani. Deček je bil zelo presenečen in nam je nekaj dni po uradnem obvestilu iz New Delhija povedal tole:

»Rišem že več kot šest let. Pravzaprav sem risal že prej, vendar sam zase. Potem pa sem pod strokovnim vodstvom profesorja Borčiča začel resno delati in zdaj poleg šole obiskujem še risarski krožek. Priznanje v New Delhiju je moja prva in največja nagrada, ki sem jo doslej prejel. Spočetka kar nisem mogel verjeti, da sem to res jaz, šele potem, ko so začeli prihajati novinarji, sem bil prepričan. Bil sem zelo vesel in tudi moji sošolci so se veselili z menoj in mi iskreno čestitali.«

Matko zdaj obiskuje osmi razred. Čeprav je v risanju že pravi umetnik, se ne misli posvetiti temu poklicu. Pred seboj ima druge načrte.

»Po končani osemletki se bom vpisal v gimnazijo, potem pa na fakulteto, in sicer bom študiral arhitekturo.«

otroci berite

Volk in kozica

KOZICA IN VOLK STA SE SREČALA. VOLK JE REKEL:

»POJDIVA NA TISTOLE GORO, TAM JE TAKO LEPA TRAVA!«

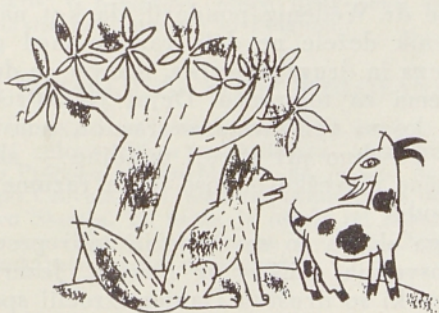
»DOBRO,« JE REKLA KOZICA, »POJDIVA, VENDAR MI MORAŠ POPREJ PRISEČI, DA ME NE BOŠ SNEDEL.«

VOLK JE PRISEGEL IN STA ŠLA.

»JOJ, KAKO LEPA KOZICA SI TI!« JE REKEL VOLK PO POTI.

»JOJME, TI ME BOŠ SNEDEL.«

»NE!« JE REKEL VOLK, »SAJ SEM VENDAR PRISEGEL!«

KO STA BILA ŽE VISOKO V GORI, JE SPET REKEL VOLK:

»JOJ, KAKO LEPA KOZICA!«

»JOJME, TI ME BOŠ SNEDEL.«

»DA VEŠ,« JE REKEL VOLK, »PRISEGA NIČ NE VELJA!«

KO STA PRIŠLA NA GORO, SE JE KOZICA USTAVILA NA SKALNEM ROBU. VOLK JO JE POPADEL IN JI ODGRIZNIL POL REPA. KOZICA JE REKLA:

»KO SI MI ŽE SNEDEL REP, PAHNI ME ŠE DOL ČEZ ROB!«

VOLK SI JE MISLIL: ZDAJ TE IMAM! HOTEL JO JE PAHNITI DOL, KOZICA PA SE JE ODMAKNILA IN ČEZ ROB JE ZLETEL – VOLK.

POJEDLI SO GA VRANI IN KROKARJI.

Ljudska iz Stolbice v Reziji,
zapisal: Milko Matičetov

Risal: M. Bizovičar

DORA GRUDEN

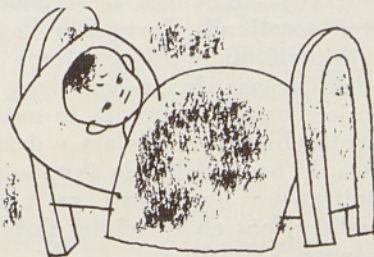
Uganka

PO LIKU JE GOBA,
PO SMISLU JE KROV,
GA NIMAŠ OB ČASU,
GREŠ MOKER DOMOV.

LOJZE KRAKAR *Ah!*

AH, KAKO SO GRDI Z MANO,
KO ME SPAT PODIJO!
ZDI SE MI ŽE PRENEUMNO,
DA LJUDJE SPLOH SPIJO
IN TAKO TRETJINO DNEVA
V POSTELJI PUSTIJO.

VENDAR SO ŠE GRŠI Z MANO,
KADAR ME BUDIJO.
KAJ VSE DAL BI, DA VSAJ ENKRAT
V MIRU ME PUSTIJO!
AH, ZAKAJ LJUDJE NA SVETU
TAKO MALO SPIJO ...

Pozor! V prihodnji številki bomo objavili imena nagajencev, ki so pravilno rešili križanko, objavljeno v aprilski številki. Tekmujte za nagrado! Še je čas!

naši ljudje po svetu

Prvi deželni svet Furlanije - Julijske krajine izvoljen

Dva dni po volitvah 12. maja pozno zvečer so bili znani rezultati volitev v prvi deželni svet avtonomne pokrajine Furlanije — Julijske krajine. V vsej deželi je volilo 88,5 odstotka volilnih upravičencev. Najmanjši odziv je bil v volilnem okrožju Pordenone in Tolmezzo, kjer je udeležba dosegla 78,9 odstotka. Glavni vzrok temu je, da so mnogi prebivalci iz teh krajev odsotni, ker so na sezonskem delu v tujih deželah.

Volilni izidi v celoti ne spreminjajo razmerij in moči posameznih političnih strank v deželi, kažejo pa na prepričljivo čvrstitev stranke levega centra. Tako bodo v 61 članskem deželnem svetu, ki se bo sestel 26. maja letos v Trstu, imeli krščanski demokrati 28 sedežev, komunisti 11, socialisti 7, socialni demokrati 6, liberalci 4 ter neofašistična MSI tri sedeže. Po en sedež sta si pridobili nova socialistična stranka proletarske enotnosti in lista Slovenske skupnosti.

Izmed 41 slovenskih kandidatov, ki so kandidirali v Trstu, Gorici in Videmski pokrajini, sta bila izvoljena na listah komunistične stranke dr. Karel Šiškovič v Trstu ter Miran Jarc v Gorici. S prištetimi glasovi iz Gorice je bil na listi Slovenske skupnosti izvoljen v Trstu dr. Jože Škrk.

Iz Primorskega dnevnika povzemamo izjavi dveh od treh izvoljenih slovenskih kandidatov: Dr. Karel Šiškovič, ki je bil izvoljen v Trstu na listi komunistične partije, je med drugim dejal: »Z zadoščenjem ugotavljamo, da je naša partija izpolnila svojo obljubo in poslala v deželni zbor dva Slovenca, ki bosta delovala skupno s svojimi tovariši italijanske narodnosti za uresničenje večletnih zahtev, potreb in teženj slovenske narodne skupnosti v Italiji.«

Kandidat liste Slovenske skupnosti dr. Jože Škrk pa je naglasil: »Moja glavna naloga v deželnem svetu bo zavzemati se z vsemi silami za priznanje in uzakonitev vseh slovenskih pravic, zlasti tistih, ki jih podrobno navaja program liste Slovenske skupnosti.«

Pomembna jubileja slovenske ljudske prosvete na Koroškem

V Št. Vidu v Podjuni je tamkajšnje slovensko prosvetno društvo »Danica« nedavno slavilo 50-letnico svojega obstoja, v Hodišah pa je Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« praznovalo 60-letnico. Na obeh jubilejnih proslavah se je zbralo mnogo domačinov in številni gostje iz drugih krajev.

Na jubilejni prireditvi društva »Danica« so sodelovali društveni pevski zbori, recitatorji, pevski zbor »France Pasterk-Lenart«, dijaški pevski zbor iz Celovca ter godba na pihala z Raven. Med udeleženci so bili številni ugledni gostje, med temi tudi deželni glavar Ferdinand Wedenig in predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter. V svojem govoru na slavlju je dr. Wedenig poudaril, da kot najvišji predstavnik dežele ne dela razlike med prebivalci enega in drugega jezika, marveč se dosledno zavzema za toleranco. Dejal je: »Prišel je nov čas, ko ni več mesta za razdor, temveč je treba — posebno pri vzgoji mladine — skrbeti za pravične človeške odnose in za razumevanje med narodi.«

Lepega slavja so se udeležili tudi predstavniki prosvetnih društev iz Kranja, Jezerskega in Raven, ki so društvu Danica izročili spominska darila.

Prav lepa je bila tudi jubilejna proslava društva »Zvezda« v Hodišah. Pri kulturnem programu so sodelovali društveni pevski zbor, moška zbor iz Škofič in Loge vasi, instrumentalni trio iz Škofič in godbeni ansambel »Šest mladih« iz Kranja. Predsednik društva Zvezda Janko Schöttl je v svojem govoru orisal zgodovino bogate društvene dejavnosti v preteklih šestih desetletjih. Podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek, pa je dejal v svojem govoru med drugim, da že šest desetletij sije nad Hodiškim jezerom in okolico »Zvezda«, ki je koroškim Slovencem po dveh svetovnih vojnah, po temnih časih trpljenja, izseljevanja, zatiranja in nasilnega umiranja, danes kajipot v lepšo prihodnost, kajti narodi danes niso več nasprotniki ali celo sovražniki, današnji čas je doba sosedov, sožitja in prijateljstva. Društvu je čestital k jubileju in zaslužnim članom izročil v imenu Slovenske prosvetne zveze Drabosnjakova priznanja.

Pismo prof. Kennicka uredništvu »Dela«

Uredništvo dnevnika »Dela« v Ljubljani je objavilo iz Amerike zanimivo pismo. Poslal ga je prof. William J. Kennick iz Wickliffa v Ohiu, ki je po svojem očetu slovenskega rodu. Tudi sam je že bil v Sloveniji. Leta 1959 je celo teden dni predaval na ekonomski fakulteti v Ljubljani.

»Kandidiram za kongresmana v XX. distriktu države Ohio,« piše v svojem pismu prof. Kennick in pravi dalje: »Moj oče Anton je bil pred 40 leti član izseljenskega društva Naprej in zato menim, da je prav, če pojasnim svoje stališče do ameriške pomoči Jugoslaviji, za katero se zavzemam. Kandidiram za kongresmana proti Ircu Feighanu tudi zaradi tega, ker v Kongresu nastopa zoper pomoč Jugoslaviji. V Kongresu je okoli 455 poslancev, Feighan pa je skoraj edini v vsem Kongresu, ki napada Jugoslavijo. Senator Frank Lausche pa je drugi in jaz se v tem oziru z njim ne strinjam. Vprašanje je, zakaj prav ta dva, ki zastopata dvajseti slovenski distrikt, napadata Jugoslavijo in ne prepustita kritike Jugoslavije drugim poslancem. Poudariti je treba, da od 400 zastopnikov v Kongresu nihče drug tako ne napada Jugoslavije kot Lausche in Feighan.«

SANS JE ZAKLJUČIL SVOJE POSLOVANJE

Slovenska izseljenska matica je prejela obvestilo tajnika Slovenskega ameriškega narodnega sveta Johna Polocka iz Clevelanda, da je bilo na njen naslov po Cleveland Trustu odposlanih 500 dolarjev za obnovo Skopja. Ta vsota je ostala od sklada Slovenskega ameriškega narodnega sveta (SANS), ki je s tem zaključil svoje poslovanje.

JUBILEJNA IZDAJA PROSVETE

Prosveta z dne 15. aprila je v celoti posvečena 60-letnici Slovenske narodne podporne jednote. Njena vsebina je nadvse tehtna in zanimiva, saj objavlja vrsto člankov, katere so napisali številni predstavniki te velike slovenske organizacije na ameriških tleh. Bogato zgodovino šestih desetletij Jednote so v jubilejni Prosveti zajeli v svojo besedo: urednik Louis Beniger, upravnik Milan Medvešek in še znani jednotarji: Frank Alesh, Anton Shular, Anton Garden, Edvard Tomšič, Joseph Kosich, Frank Cesen, Julius Lesjak in drugi. V angleškem delu Prosvete pa so objavljeni prispevki od Johna Batufaldija, Michaela Kumerja in Maksa Kumerja, Franka Groserja, Therese R. Mazon, Frances Rosenberger itd. K vsebini te zanimive jubilejne številke se bomo podrobneje vrnili v prihodnji številki.

IZ ARGENTINE

JOSIP PAŠKULIN — SEDEMDESETLETNIK

Zvedeli smo, da je čil in mladosten nedavno slavil v Buenos Airesu 70-letnico splošno znani zaveden Slovenec Josip Paškulin. Doma je iz Štandreža pri Gorici. Fašizem ga je kakor toliko drugih pregnal z domačih tal. S krvavimi žulji si je na tujem ustva-

ril novi dom. Je izučen rezbar. S svojo pridnostjo in sposobnostjo je dosegel vodilno mesto pri podjetju »Cortinas di Madera Lutter«. Je tudi soustanovitelj in solastnik tiskarne »Cordoba«, ki že dolga leta tiska naše liste, med njimi zdaj tudi Lipo. Jubilantu toplo čestita tudi Slovenska izseljenska matica. Se mnogo let!

TUDI »SIMON GREGORČIČ« IZ TORONTA NAS OBIŠČE

Kakor lahko sodimo po napovedih, nas bo letos obiskalo rekordno število skupin iz prekomorskih dežel. V začetku junija obiše Slovenijo tudi skupina slovenskih rojakov iz Kanade, ki jo je organiziralo znano slovensko prosvetno društvo »Simon Gregorčič« iz Toronta. Izletniki bodo prispeli z letalom slovenskega letalskega podjetja Adria Aviopromet. Vodil pa jih bo rojak Jože Zidar. Čestitati moramo požrtvovalnim odbornikom društva, predvsem njegovemu predsedniku rojaku Ludviku Stegu, ki so dali pobudo in organizirali to izletniško skupino. Že vnaprej izletnike prav toplo pozdravljamo in želimo, da bi prav prijetno preživeli počitnice na domačih tleh.

Istočasno popravljamo pomoto v aprilski Rodni grudi na str. 150, kjer v poročilu o občnem zboru Bratstva in jedinstva iz Toronta ob koncu navajamo, da se bodo člani društva »Simon Gregorčič« pridružili izletniški skupini Bratstva in jedinstva. Pomota je nastala v uredništvu in se zanjo prizadetim opročamo.

15. KONVENCIJA SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE

V dnevih od 17. do 20. maja je bila v Chicagu, kjer ima sedež glavni urad te organizacije, 15. konvencija Slovenske ženske zveze. SZZ ima številne podružnice v različnih ameriških deželah. Vse zelo živahno delujejo. O razgibani dejavnosti organizacije in njenih podružnic prinaša zanimiva poročila zvezino glasilo — mesečnik Zarja, ki izhaja že 36. leto. Zarja ima tudi posebno mladinsko stran, pri kateri sodeluje prav pridno zvezin mladi rod. Najbolj aktivni so mladinci iz dežel Wisconsin, Illinois, New York in Ohio. V Clevelandu je 14 mladinskih skupin organiziralo svojo kegljaško ligo. Članice iz svoje srede vsako leto izberejo »zaslužno mater leta«.

Na svoji majski konvenciji pa so izvolile svojo konvenčno kraljico — zmagovalko v kampanji za pridobivanje novih članic. Vsako leto zveza prireja tudi skupne izlete v Slovenijo. Tudi letos pripravlja, kakor beremo v Zarji, kar štiri izlete. Tri skupine bodo potovale z letali, ena pa z ladjo. Vodile pa jih bodo: Josephine Trunk, članica SZZ iz Clevelanda, Josephine Zelezničar, glavna blagajničarka organizacije, Albina Novak, glavna tajnica SZZ in Antonia Turek, glavna predsednica SZZ. Organizaciji naše čestitke k lepim uspehom, izletnikom pa topla dobrodošlica!

UMRL JE PAVEL BOLHA

V Stopenbergu v Essenu je nedavno umrl znani rojak Pavel Bolha, ki je bil svoječasno uradnik jugoslovanskega predstavništva v Nemčiji. Zdaj pa je tam živel kot upokojenec. Rojaki so ga dobro poznali in se radi zatekali k njemu po razne strokovne nasvete. Kot razgledan mož jim je rad pomagal. Sestavljal jim je prošnje in vloge, ki so jih potrebovali v zvezi z njihovim odnosom do oblasti oziroma do delodajalcev. Rad je šel na roko tudi naši mladi delovni sili, našim sezonskim delavcem, ki hodijo začasno delat na tuje.

O vštevanju zaposlitev v tujini v delovno dobo po predpisih jugoslovanskega socialnega zavarovanja

(Nadaljevanje)

DR. LEV SVETEK

MOŽNOST DOKUPA LET ZAPOSLOTITVE V TUJINI

Z dopolnitvami zakonov o pokojninskem in o invalidskem zavarovanju, ki so stopile v veljavo z dnem 8. januarja 1963, je bila uzakonjena možnost, da si jugoslovanski državljani, ki se jim po dosedaj obravnavanih predpisih ne morejo šteti zaposlitve v tujini, sami dokupijo ta leta z vplačilom ustreznih prispevkov. Ta določila bodo izkoristili tisti jugoslovanski državljani, ki so se zaposlili v tujini po 15. maju 1945 v državah, s katerimi Jugoslavija nima sklenjene konvencije o socialnem zavarovanju, ter tisti jugoslovanski izseljenci, ki so se sicer izselili iz Jugoslavije pred 6. aprilom 1941, pa ne izpolnjujejo zgoraj pod c) navedenih pogojev za štetje zaposlitev v tujini niti ne morejo uveljaviti teh zaposlitev po konvencijah o socialnem zavarovanju.

Pogoj za izrabo te ugodnosti je predvsem, da je naš državljan bodisi pred odhodom v tujino ali pa pozneje dobil za zaposlitev v tujini dovoljenje pristojnega jugoslovanskega organa, to je zavoda za zaposlovanje delavcev, in sicer po posebnem navodilu o postopku pri zaposlovanju v tujini (Uradni list SFRJ, št. 42/65). Jugoslovanski državljani, ki so bili na dan 31. oktobra 1963 zaposleni v tujini, morajo v enem letu od uveljavitve citiranega navodila prilagoditi svoj položaj temu navodilu. Prošnjo za prilagoditev morajo vložiti preko jugoslovanskega diplomatskega oziroma konzularnega predstavništva v tuji državi; takšno prošnjo pa vložijo lahko tudi tisti jugoslovanski državljani, ki so se vrnil z dela v tujini pred uveljavitvijo citiranega navodila. O tej prošnji odloča pristojni republiški zavod za zaposlovanje delavcev po predhodnem zaslišanju republiškega zavoda za socialno zavarovanje.

Prispevek, s katerim se kupijo leta zaposlitve v tujini, znaša za pokojninsko in invalidsko zavarovanje skupaj 18% od osnove, ki se dobi tako, da se pokojninska osnova zavarovalnega razreda, v katero je zavarovanec razvrščen po kvalifikaciji delovnega mesta in pokojninski dobi (238. člen zakona o pokojninskem zavarovanju), poveča za posebni dodatek za pokojnino, pomnoži s 100, nato pa deli z odstotkom, ki ustreza zavarovančevemu zavarovalnemu razredu. Prispevek se plača republiškem zavodu za socialno zavarovanje, ki je pristojen po kraju zavarovančeve zadnje zaposlitve v Jugoslaviji; kolikor pa zava-

rovanec v Jugoslaviji sploh ni bil zaposlen, odloča za vplačilo prispevka kraj njegovega zadnjega bivališča v Jugoslaviji.

Prispevek se plača praviloma v tuji valuti, vendar lahko zavarovanci, ki so se že vrnil v domovino, plačajo prispevek izjemoma tudi v domači jugoslovanski valuti.

Ta določila so torej za jugoslovanske državljane, ki hočejo dokupiti leta, preživeta pri zaposlitvah v tujini, izredno ugodna. Tako za primer navajamo, da bi znašala osnova za odmero prispevka za kvalificiranega delavca s 30 leti pokojninske dobe ca. 30.000 din, 18% prispevek pa komaj okoli 5.400 din za vsak mesec zaposlitve v tujini. Zato se bodo teh novih določil brez dvoma poslužili številni jugoslovanski državljani, ki so bili ali so še zaposleni v tujini, pa dosedaj po nobenem predpisu niso mogli uveljaviti teh zaposlitev za pridobitev pravic do pokojnine ali do pravic iz invalidskega zavarovanja Jugoslavije.

(Konec prihodnjč)

Nakup in zidanje stanovanjskih hiš

Konec leta 1963 je Zvezni izvršni svet sprejel predpis, po katerem lahko tuji državljani pridobijo lastninsko pravico za stanovanja in hiše v Jugoslaviji. Ta predpis je zlasti pomemben za naše izseljence, ki bi se želeli bodisi stalno preseliti nazaj v Jugoslavijo bodisi kupiti stanovanje ali hišico za čas počitnic. S tem predpisom se želi omogočiti našim izseljencem, da se zopet naselijo v svoji domovini in se jim s tem jamči njihova lastninska pravica na nepremičninah. Do zdaj ni bil namreč redek primer, da je izseljenec pošiljal denarna sredstva svojim znancem in sorodnikom, da so le-ti gradili pod svojim imenom hiše za dejansko uporabo izseljenca samega. Seveda pa je včasih prišlo do raznih sporov in grozi nevarnost izseljencu, da ostane brez denarja in brez hiše.

Ker pa se tu obravnava zunanjetrgovinska dejavnost in plačevanje v tuji valuti, so zvezni organi pooblastili nekaj turističnih agencij, da opravljajo in posredujejo take posle. Tako je pooblaščen za to dejavnost podjetje »KOMPAS« v Ljubljani, »GENERALTURIST« in »INTERPUBLIC« v Zagrebu, »PUTNIK« v Beogradu itd.

Izseljenec, ki želi kupiti ali graditi hišo, se mora obrniti na eno izmed naštetih organizacij, ki mu potem posreduje lokacije terenov in kraja, kjer so take hiše naprodaj. Kolikor je taka hiša last občine ali družbene pravne osebe, posreduje pooblaščen organizacija nakup in ko je vse urejeno, pokliče izseljenca, da ta nakaže

Vprašanja in odgovori

RAD BI POSLUŠAL JUGOSLOVANSKE RADIJSKE POSTAJE

Že dlje časa imam prošnjo do vas. Želel bi vedeti, če so in kdaj so jugoslovanske radijske oddaje na kratkih valovih. Imam dober sprejemnik in bi lahko kaj ujel, a ne vem ne časa ne valovne dolžine. Prosim tudi, da sporočite razliko med srednjeevropskim časom in Greenwichem. Ne vem, koliko Slovencev ve, da v Melbournu na Elisabeth St. lahko nabavijo slovenske knjige.

Pa še to: ali bi bili skupinski izleti v domovino cenejši in če je za bodoče predvideno, da bi kako jugoslovansko letalo imelo direktne polete iz Jugoslavije v Avstralijo in obratno.

H. J., Avstralija

v Jugoslaviji za tuje državljane

S. V.

potrebna denarna sredstva in da eventualno sam prisostvuje zaključku posla. Kolikor pa je taka hiša last našega državljana, mora hišo prej odkupiti občina, ki jo potem proda izseljencu. Seveda v tem primeru izseljenec izjavi, da je pripravljen odkupiti hišo od občine.

Iz dosedanjih izkušenj podjetja »KOMPAS« v Ljubljani pa še povzemamo, da je vsaka pogodba predhodno vezana na potrditev zveznega organa oblasti, nakar podjetje oskrbi tudi vse prepise v zemljiški knjigi. To podjetje je tudi po svojih poslovalnicah v celi državi povezano s posameznimi občinskimi skupščinami za uspešno izvajanje teh poslov. V pismu temu podjetju je samo potrebno navesti podatke o hiši, kraju in opremi hiše, katere države državljan je kupec in od kdaj je v tujini. Brž ko podjetje prejme še načelno soglasje in vse potrebne pristanke občinskih organov, lahko sklenejo dokončno pogodbo.

Opozoriti pa moramo, da je vsako podobno poslovanje nepooblaščenih oseb ali podjetij neveljavno in ni mogoče pridobiti lastninske pravice za nepremičnino brez posredovanja pooblaščenega podjetja. Podjetje »KOMPAS« se tudi trudi izposlovati graditeljem razne ugodnosti kot so 20% popust pri nabavi gradbenega materiala.

Ta dejavnost pa je šele začela in bomo v eni naslednjih številkk dali natančnejše informacije. Seveda pa so naša podjetja vedno na razpolago za vsakršne informacije in navodila.

Ljubljanska radijska postaja nima kratkovalovnih oddaj, ampak samo na srednjih valovih 327,1 m oziroma 917 kc/s, kar pa dvomimo, da boste slišali. Radijska postaja v Beogradu pa oddaja svoj prvi program ves dan na kratkovalovni dolžini 48,78 m oziroma 6150 kc/s.

Razlika med srednjeevropskim časom in časom po Greenwichu je točno eno uro. Kadar je pri nas npr. ura 12, je po Greenwichu 11.

Navadno dajejo avionske in paroplovne družbe skupinskim potnikom popuste za vožnjo in sotoorej taka potovanja cenejša in tudi bolj prijetna, zlasti za tiste, ki potovanj niso vajeni in se sami boje na tako dolgo pot. V letošnjem letu pa žal, kot smo zvedeli, še niso predvidene kake letalske zveze med Jugoslavijo in Avstralijo z jugoslovanskim letalom.

Da prodajajo slovenske knjige na Elisabeth St. v Melbournu pa tudi mi nismo vedeli. Pišite nam o tem prihodnjič kaj več.

RAD BI PRINESEL TELEVIZOR

Sem že dve leti v Nemčiji in težko čakam dneva, ko se bom spet vrnil v domovino. S seboj bi rad prinesel televizor, ki sem si ga tu nabavil, in prihranke. Slišal sem, da je izseljencem dovoljeno prinesiti, če obiščejo ali se vrnejo v Jugoslavijo za stalno, razne aparate in druge stvari do gotove vrednosti. Ali bo to veljalo tudi za moj televizor?

M. H., Nemčija

Ugodnosti prostega uvoza za blago do vrednosti 200.000 din se lahko poslužujejo jugoslovanski izseljenci enkrat na leto. Morajo pa imeti od jugoslovanskega diplomatsko-konzularnega predstavništva, ki jim izda vizo za obisk, potrdilo, da so živeli v tisti državi nepretrgoma najmanj tri leta. Če takega potrdila ne boste mogli dobiti, potem boste morali za televizor plačati carino. Poslužite se lahko samo ugodnosti, ki velja za vse jugoslovanske državljane, da namreč smejo uvoziti brez carine blaga do vrednosti 30.000 din, ako so se mudili v inozemstvu več kot pet dni; a tudi v tem primeru uvoženo blago ne sme presegati vrednosti 30.000 din.

V Sallauminesu je umrla naročnica Rodne grude in dolgoletna članica Združenja Jugoslovanov v severni Franciji

JOŽEFA RAVNIKAR, rojena PATE

Doma je bila iz Hrastnika in je doživela 76 let.

Naj mirno počiva na tujih tleh! Njenemu sinu in ostalim sorodnikom izrekamo toplo sožalje.

V imenu Združenja Jugoslovanov v Severni Franciji.

Jurij Artič

20 21

20. »Hodila sva dneve in noči. Hitela sva. V meni se je venomer glasneje oglašal nekakšen zli glas: Vzemi blagajno, ubij spremljevalca... Končno sva le prišla do kraja, nedaleč od Donave, kjer so se najine poti razhajale. Sklenila sva, da bova delila. Komaj pa sva začela, sva se že sprla. Jaz sem hotel Lukeževo tretjino vzeti s seboj, ker je iz istega kraja. Jošt pa je vpil, da bo Lukež v bolnišnici umrl in da si le hočem prilastiti več denarja. Prepira ni bilo ne konca in ne kraja...«

21. »Oba sva segla po bodalih. Bil sem hitrejši in zabodel sem ga, da je kmalu ves v krvi izdihnil. Preden se je zvrnil na trato, je še zahropel: Pridem pote! Ni me bilo groza strašnega dejanja, ker sem mislil le na denar. Truplo sem zavlekel v grmovje in ga pokril z vejami. Sam sem se odpravil proti domu, jezdil sem dan in noč. Ko sem prisopihal v Loko, je staro in mlado drlo vkup, gledat vojaka, ki se vrača iz vojne. Nastanil sem se v gostilni in razmišljal kaj naj počnem.«

20. We rode day and night. We hurried on. It happened more and more often that I heard an evil inner voice telling me to kill my companion and take the cashbox. Finally we reached the place, not far from the Danube, where we should part company. We decided to divide the money. Yet as soon as we started, we began quarreling. I wanted to take Lucas' share with me because he came from the same place. But Jobst shouted that Lucas was going to die in the hospital and that I wanted only to have all the money for myself. There was no end of quarreling...

21. We both reached for daggers. I was faster and stabbed him so that he soon died covered with blood all over. Before he had fallen down on the meadow, he gasped out: »I'll come for you!« I did not shudder because of my horrible deed, it was money I was thinking of all the time. I dragged the corpse under bushes and covered it with twigs. Then I started home riding day and night. When I arrived at Loka, the old and the young hurried to see the home-coming soldier. I took up my abode in the public house and contemplated what to do next.

20. »Anduvimos días y noches. Nos apurábamos. En mí oía constantemente una maligna voz: Toma el dinero, mata a tu acompañante... Al fin llegamos hasta un lugar, no lejos del Danubio, donde nuestros caminos se separaban. Resolvimos repartir el dinero. Ya al comienzo discutimos. Yo quise llevar conmigo la parte de Lucas por ser del mismo pueblo. Pero Jobst gritó, diciendo que Lucas moriría en el hospital y que yo quería así apoderarme de su dinero. La discusión era interminable...«

21. »Ambos recurrimos a los puñales. Fui más rápido y le apuñalé de tal manera que todo ensangrentado pronto murió. Antes de desplomarse sobre el césped, exclamó casi sin voz: ¡Vendré a buscarte! No me arrepentí del hecho pues sólo pensaba en el dinero. Arrastré el cadáver hacia unos arbustos y lo cubrí con ramas. Me dirigí hacia mi hogar solo, cabalgando día y noche. Al llegar todo exhausto a Loka, se agrupó el gentío para mirar al soldado, que regresaba de la guerra. Me instalé en la posada y comencé a pensar que hacer.«

20. «Nous marchions jour et nuit. Nous nous hâtons. En moi une voix maligne se

faisait entendre de plus en plus fort: Prends le coffrefort, tue ton compagnon... Finalement nous parvinmes jusqu'à l'endroit, non loin du Danube, où nos chemins se séparaient. Nous décidâmes de partager. Mais dès le début nous nous querelions. Moi, je voulais prendre le tiers de Lucas avec moi, parce qu'il était du même endroit. Jošt, par contre, criait que Lucas mourrait à l'hôpital et que je voulais seulement m'approprier plus d'argent. Ce fut une querelle sans fin...»

21. «Nous saisismes nos poignards. Je fus plus rapide et je le frappai au point qu'il expira bientôt tout en sang. Avant de tomber sur l'herbe, il dit, râlant: Je viendrai te chercher! Je n'avais pas horreur de mon acte terrible, ne pensant qu'à l'argent. Je traînai le corps dans les buissons et le recouvris de branches. Je repartis seul, chevauchant jour et nuit. Quand j'arrivai haletant à Loka, jeunes et vieux accoururent pour voir le soldat qui revenait de la guerre. Je m'installai à l'auberge, réfléchissant à ce que j'allais faire.»

20. »Wir wanderten Tag und Nacht. Wir beeilten uns. Irgendeine böse Stimme in meinem Innern wurde immer lauter: Nimm die Kasse weg, erschlage den Begleiter!... Endlich gelangten wir in einen Ort, unweit der Donau, wo unsere Wege auseinandergingen. Wir beschlossen, das Geld zu teilen. Kaum hatten wir begonnen, schon gerieten wir in Streit. Ich wollte Lukas Drittel mitnehmen, weil er in demselben Ort wie ich beheimatet war. Jobst schrie, daß Lukas im Krankenhaus sterben werde und daß ich mich seines Geldes bemächtigen möchte. Der Streit wollte kein Ende nehmen.

21. Wir beide griffen nach Dolchen. Ich war schneller und erstach ihn, so daß er bald in Blut gebadet seinen Geist aufgab. Bevor er auf den Rasen niedersank, röchelte er auf: Ich hole dich ab. Es graute mir nicht vor der Schreckenstat, weil ich nur das Geld im Sinne hatte. Die Leiche verschleppte ich ins Gebüsch. Nun setzte ich allein den Rückweg fort und ritt Tag und Nacht. Als ich keuchend in Loka angelangt war, rannte jung und alt zusammen, um den aus dem Krieg heimkehrenden Soldaten zu sehen. Ich stieg im Gasthaus ab, und sann nach, was ich nun tun sollte.

22 23

22. »Najprej sem pripovedoval ljudem vojaške zgodbe. Počasi sem pričel misliti na prihodnost. Loški škof je ravno takrat dajal dve kmetiji v Visokem v zalog. Posodil sem škofu denar, čez dve leti sta bili kmetiji moji, ker škof v tem času ni zbral denarja, da bi mi ga vrnil. Oženil sem se in vse je dobro uspevalo. Kamen se mi je tudi odvalil od srca, ko se je Lukež vrnil z Nemškega, vzal sem ga za hlapca. Nikoli me ni povpraševal po blagajni, jaz pa mu nisem nikoli o njej govoril.«

23. Tako je bila očetova pripoved končana. Z njo pa prav kmalu tudi življenje. Preden je izdihnil, mi je naročil naj grem na pot in naj z Nemškega pripeljem Agato, o kateri je govorila stara Pasaverica... Umril je in pokopali smo ga. Ker je bil luteranec, ga je župnik ukazal pokopati zunaj in brez pogrebev. Ponoči, ko ni bilo več ljudi na cestah in poteh, se je iz Loke priplazil strojarjev Martin in molil na očetovem grobu. Nekateri so ga le videli, in govorilo se je, da tam straši.

22. At the beginning I entertained people by telling them stories from the army. In due time I started thinking of the future. Just at that time the bishop from Loka had to mortgage two farms at Visoko. I lent him money, and two years later the farms were mine, because the bishop did not manage to collect the money he owed me. I got married and everything was prospering. When Lucas returned from Germany, a load was taken off my mind and I took him on as my right-hand man. He never asked for the money and I never mentioned it.«

23. Thus father's story came to an end. So did his life soon after. Before he breathed his last, he had ordered me to go to Germany and bring back Agatha, whom the old Pasaver woman had talked about... Then he died and we buried him. Since he was a Lutheran, the vicar ordered that he be buried beyond the churchyard walls and without a funeral procession. At night, when roads were void of people, the tanner's son Martin stole away from Loka and prayed on my father's grave. Somebody saw him and therefore the place was said to be haunted.

22. »Ante todo conté a las gentes relatos de guerra. Poco a poco medité

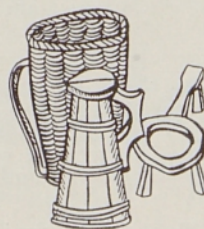
sobre el futuro. El obispo de Loka justamente entonces empeñaba dos haciendas en Visoko. Le presté dinero y al cabo de dos años las haciendas fueron mías, pues el obispo durante ese tiempo no reunió el dinero para devolvérmelo. Me casé y todo marchaba bien. Me quitó gran peso del corazón al regresar Lucas de Alemania. Lo tomé como peón. Jamás me preguntó por el dinero, y yo nunca quise hablar de él.«

23. Y así concluyó mi padre el relato y con él rápidamente su vida. Antes de expirar me encargó que me encaminase hasta Alemania y trajese a Agata, de la cual había hablado la vieja Pasaver... Murió y lo enterramos. Como era luterano, el sacerdote lo hizo enterrar en las afueras y sin funerales. Ya de noche, cuando no había más gentes por las calles y caminos, vino a escondidas desde Loka, Martin el hijo del curtidor, y rezó sobre la tumba de mi padre. Algunos le vieron y se habló de aparecidos.

22. «D'abord je racontai aux gens des histoires de soldats. Doucement je commençai à penser à l'avenir. L'évêque de Loka donnait alors en gage deux fermes

à Visoko. Je lui prêtai l'argent; au bout de deux ans les fermes étaient à moi, parce qu'entre-temps l'évêque n'avait pas recueilli le montant de son dû. Je me mariaí et tout prospérait. Je fus soulagé d'un grand poids lorsque Lucas revint d'Allemagne; je le pris comme valet. Il ne m'interrogeait jamais au sujet du coffre-fort, et moi je ne lui en parlai jamais.»

23. Le récit de mon père était terminé. Avec lui sa vie aussi arrivait à son terme. Avant de rendre l'âme, il me chargea d'aller en Allemagne chercher Agathe, dont avait parlé la vieille Pasaverica... Il mourut et nous l'enterrâmes. Comme il était luthérien, le curé ordonna de l'enterrer à l'extérieur et sans cortège. La nuit, alors qu'il n'y avait plus personne sur les routes et les chemins, Martin, le fils du tanneur, vint de la ville en cachette pour prier sur la tombe de mon père. Certains le virent cependant et l'on parla de revenants.

22. Zunächst erzählte ich den Leuten Soldatengeschichten. Nach und nach begann ich an meine Zukunft zu denken. Der Bischof von Loka bot zu eben dieser Zeit zwei Bauernhöfe in Visoko zum Pfand. Ich borgte dem Bischof das Geld; nach zwei Jahren waren die Bauernhöfe mein Eigen, weil der Bischof in dieser Zeitspanne das Geld nicht aufbringen konnte, um es mir rückzuerstatten. Ich verheiratete mich und alles gedieh gut. Der Stein fiel mir vom Herzen, als Lukas von Deutschland heimgekehrt war; ich nahm ihn als Knecht auf. Nie fragte er mich nach der Kasse, ich sprach aber auch nie davon.«

23. So endete des Vaters Erzählung und mit ihr auch sein Leben. Bevor er verschied, trug er mir auf, mich auf den Weg zu begeben und Agata, von der die alte Passauerin gesprochen hatte, aus Deutschland mitzubringen. Er starb und wir begruben ihn und da er Lutheraner war, ließ ihn der Pfarrer außerhalb des Friedhofs und ohne Leichenbegleitung beisetzen. In der Nacht, da es auf Straßen keine Menschen mehr gab, kam Martin herbeigeschlichen und betete auf des Vaters Grabe. Aber einige sahen ihn doch und es ging ein Gerücht um, daß es dort spuke.

Slovenščina za vas

Slovene for you

Esloveno para Ud.

PETA VAJA

Barve

Bel, črn, rdeč, rumen, rjav, zelen, moder.

Strop je bel. Vrata so tudi bela.

Kakšne barve so vrata?

Kaj je belo? Papir je bel.

Kakšne barve je svinčnik? Rdeč je. (On je rdeč.)

Ali je vaš svičnik tudi rdeč? Ne, moj svičnik ni rdeč, ampak rumen.

Kakšne barve so vaši čevlji? Moji čevlji so rjavi.

Knjiga ni siva, ampak modra.

Ali je ta soba velika? Da, ta soba je velika.

Okno je tudi veliko.

Kreda ni velika, ampak majhna.

Kakšna je šola? Šola je velika.

Kakšen je deček? Deček je majhen.

Na mizi je rjav svinčnik.

Rdeča knjiga je v moji roki. To je bela hiša.

11	12	13	14
enajst	dvanajst	trinajst	štirinajst
21	22	30	
enaindvajset	dvaindvajset	trideset	

FIFTH LESSON

Colors

White, black, red, yellow, brown, green, blue.

The ceiling is white. The door is white too.

What color is the door?

What is white? Paper is white.

What color is the pencil? It is red.

Is your pencil red too? No, my pencil isn't red, but yellow.

What color are your shoes? My shoes are brown.

The book isn't grey, but blue.

Is this room large? Yes, this room is large.

The window is large too.

The piece of chalk isn't large, but small.

What is the school like? The school is large.

What is the boy like? The boy is small.

There is a brown pencil on the table.

There is a red book in my hand. This is a white house.

15	16	17
petnajst	šestnajst	sedemnajst
40	50	60
štirideset	petdeset	šestdeset

QUINTA LECCIÓN

Blanco, negro, rojo, amarillo, marrón, verde, azul.

El techo es blanco. La puerta también es blanca.

¿De qué color es la puerta?

¿Qué hay (es) blanco? El papel es blanco.

¿De qué color es el lápiz? Es rojo.

¿Es vuestro lápiz también rojo? No, mi lápiz no es rojo, sino amarillo.

¿De qué color son vuestros zapatos? Mis zapatos son marrones.

El libro no es gris, sino azul.

¿Es esta habitación grande? Si, esta sala es grande.

La ventana también es grande.

La tiza también no es grande, sino pequeña.

¿Cómo es la escuela? La escuela es grande.

¿Cómo es el niño? El niño es pequeño.

En la mesa hay un lápiz marrón.

El libro rojo está en mis manos. Esto es una casa blanca.

18	19	20
osemnajst	devetnajst	dvajset
70	80	90
sedemdeset	osemdeset	devetdeset

Dvogovor

Dialog

Diálogo

John: Dobro jutro, Milan!
Milan: Dobro jutro, John!
John: Milan, to je moj prijatelj David.

Milan: Me veseli. Moje ime je Milan. Kako se imate?

John: Hvala, dobro. In ti?

Milan: Tudi dobro, hvala. Je tvoj prijatelj Evropejec?

John: Ne, on je Američan. Jaz sem tudi iz Amerike. Odkod si ti?

Milan: Jaz sem iz Maribora.

John: Good morning, Milan.
Milan: Good morning, John.
John: Milan, this is my friend David.

Milan: I am glad to meet you, My name is Milan. How are you?

John: Thanks, well. And you?

Milan: I am well too, thanks. Is your friend a European?

John: No, he is an American. I am from America too. Where are you from?

Milan: I am from Maribor.

Juan: ¡Buenos días, Milan!
Milan: ¡Buenos días, Juan!
Juan: Milan, este es mi amigo David.

Milan: Encantado, Mi nombre es Milan, ¿Como estás tú?

Juan: Bien, gracias. ¿Y tú?

Milan: También, ¡bien gracias. ¿Es tu amigo, europeo?

Juan: No, él es americano. Yo soy también de America. ¿Y de dónde eres tú?

Milan: Y soy de Maribor.

Slovnica

Grammar

Gramática

Pridevniki se ujemajo s samostalnikom v sklonu, številu in spolu.

Adjectives agree with the nouns in case, number and gender.

Los adjetivos concuerdan con los sustantivos en los casos, en el número y en el género.

Plašč je siv. Srajca je bela. Nebo je modro.

POZOR
NOVOST

Renault R8 1100

1108 ccm — 50 KM, lahko dobite TAKOJ
s konsignacije v Ljubljani za 1191 USA
dolarjev in 925.000 dinarjev
Stalno v zalogi tudi drugi modeli R4,
Dauphine, Gordini, Caravelle
Informacije nudi zastopnik:

COSMOS

Ljubljana, Celovška cesta 54
Telefon 35-141
Lastna servisna delavnica
v Ljubljani na Dolenjski
cesti 114, telefon 20-045

Servisne delavnice in nadomestni deli po vsej
Jugoslaviji

OBČINSKI
LJUDSKI
ODBOR

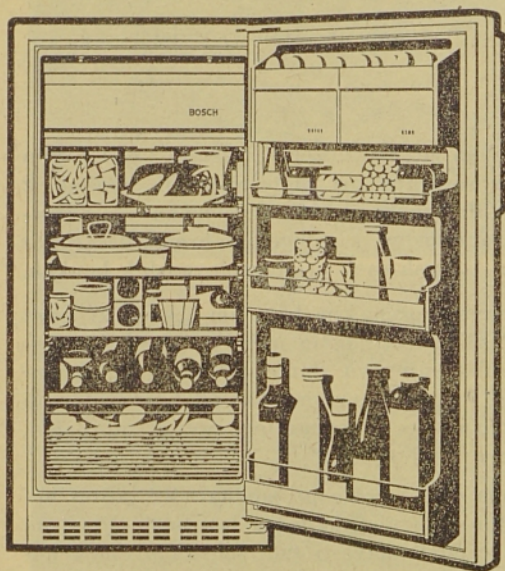
SLOVENJ GRADEC

Dragi rojaki,

ko boste obiskali rojstno domo-
vino, pridite tudi v naše kraje
z lepimi izletniškimi točkami, s
prekrasnimi gozdovi in vablji-
vimi planinami Uršljo goro, Po-
horje in drugimi

ŽELITE PODARITI VAŠIM SORODNIKOM V JUGOSLAVIJI HLADILNIK - POTEM SAMO

BOSCH

BOSCH s posebno ojačenim strojem, primernim za električno
napetost v Jugoslaviji

BOSCH s petletno garancijo za trajnost stroja

BOSCH s tovarniškim servisom v Zagrebu in servisi v Beo-
gradu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Skopju in na Rijeki

Vplačilo s čekom ali nakazilom v Nemčijo na:
Deutsche Bank A. G., Filiale Stuttgart,
v korist firme Robert Bosch GmbH Stuttgart

Na nakazilu prosimo za navedbo vrste hladilnika in
naslova prejemnika v Jugoslaviji

Zahtevajte cene in ponudbo
Dobava promptna s skladišč:

ZASTOPSTVO TUJIH FIRM

avtotehna

LJUBLJANA, TITOVA 25

ZAGREB, PETRINJSKA 51

BEOGRAD, GALSORTHYева 23

Jugoslovani doma in tujini, ki razpolagajo s tujo valuto, lahko kupujejo s posredništvom JUGOEXPORTA vse blago v naših trgovinah z 20% popustom.

Prav tako lahko kupujejo blago z istim popustom tuji državljani, ki imajo tuja plačilna sredstva.

Z 20% popustom kupite lahko naslednje proizvode:

Gradbeni in ves ostali material za zidanje stanovanj in hiš. Gotova nova stanovanja, nove montažne in druge hiše, vse vrste turističnih hiš in to takrat, če so koristniki deviznih sredstev naši državljani, ki gradijo ali kupujejo za svoje potrebe ali potrebe svoje družine. Prav tako se lahko plačajo gradbene in obrtniške usluge v zvezi z izgradnjo stanovanj ali hiš, kakor tudi transport gradbenega materiala do gradbišča.

Vse vrste pohištva, preproge, tekstil, usnjene in gumijaste proizvode in usnjeno galanterijo.

Umetniške slike, glasbene instrumente, gramofonske plošče, knjige, časopise, šolske in risarske potrebščine.

Vse vrste električnih naprav, tehnično in industrijsko blago za gospodinjstvo, pisalne stroje, lovske in zračne puške s priborom.

Motorje, mopede, skuterje, kolesa in dele.

Motorne in druge čolne.

Vso poljedelsko opremo, poljedelske stroje in naprave z deli.

Vse vrste motorjev.

Pri navedenem blagu je mišljeno vse, kar je na našem tržišču, razen prehranske industrije, tobaka in goriva za motorje in avtomobile.

JUGOSLOVANSKE PROIZVODE JE MOGOČE KUPITI NA TA NAČIN V NASLEDNJIH VALUTAH:

ameriški dolar, kanadski dolar, angleški funt, francoski frank, nemška marka ZRN, italijanska lira, holandski gulden, belgijski frank, švedska krona, avstrijski šiling, danska krona, švicarski frank, norveška krona, iraški dinar.

Izdali bomo KATALOGE s cenami, fotografijami in tehničnim opisom blaga.

Zahtevajte KATALOGE, ki jih bomo pošiljali brezplačno.

Način plačila:

Preko banke — Z vplačilom preko inozemske banke, z nalogom (virmanom) v breme deviznega računa pri jugoslovanskih bankah, z nalogom (virmanom) v breme deviznega računa jugoslovanskih državljanov s stalnim bivanjem v inozemstvu, z nalogom v breme deviznega računa inozemskih pravnih in fizičnih oseb pri jugoslovanskih bankah.

Preko čeka — S čeki in to: z inozemskim bančnim čekom, ki mora biti naslovljen na JUGOEXPORT, Beograd, in mora na njem biti napisano ime in priimek koristnika, njegovo stanovanje in kraj. Z inozemskim travelers čekom, če ima oba podpisa kupca. S turističnimi čeki Narodne banke na dinarje, če so izstavljeni v eni od držav, katerih valute so upoštevane pri tej prodaji.

Preko pošte — Z vplačilom preko pošte po mednarodni poštni nakaznici ali po telefonski poštni nakaznici, ki mora biti naslovljena na JUGOEXPORT, Beograd. Obvezno je navesti tudi ime in priimek koristnika in točen naslov.

Nakazila preko pošte veljajo za sedaj samo za naslednje države: Zahodna Nemčija, Svica, Italija, Belgija, Francija, Švedska in Avstrija.

**JUGO
EX
PORT**

BEOGRAD, Kolarčeva 1/1
JUGOSLAVIJA

Trgovsko podjetje

VRAČAR

BEOGRAD

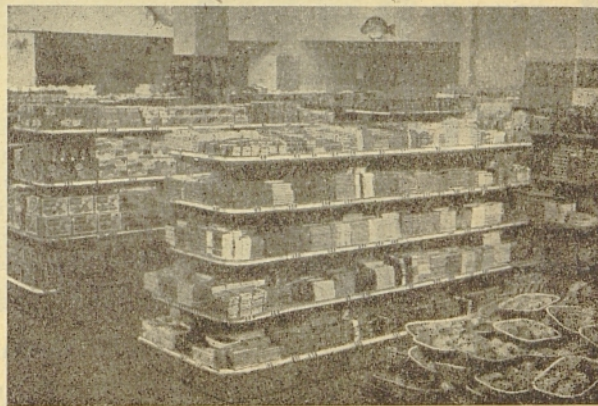
Čika Ljubina številka 9

Export - import

Trgovina na veliko

Lastne SUPER MARKET prodajalnice z naslednjim asortimentom blaga:

Vse življenjske potrebščine
Industrijsko prehrabeno blago
Alkoholne in brezalkoholne pijače
Vse industrijsko neprehrabeno blago
za široko potrošnjo
sadje, zelenjava in drugo

EXPORT PO SPECIALNEM POOBLASTILU

Podjetje VRAČAR vas poleg rednega zunanje-trgovinskega poslovanja v okviru izvoza po specialnem pooblastilu oskrbi z najširšim asortimentom blaga in to od jugoslovanskih specialitet suhega mesa, alkoholnih pijač, cigaret, trikotaže, predmetov domače obrti pa do industrijskega blaga in pohištva.

Podjetje VRAČAR poleg izvoza naročenega blaga v deželi, v kateri živite, lahko po vaši želji oskrbi vašo družino, sorodnike in prijatelje v Jugoslaviji z vsem blagom po zelo ugodnih in konkurenčnih cenah. Zaradi dobre organizacije podjetja, širokega kroga poslovanja, velike zaloge blaga in širokega asortimenta (okrog osem tisoč artiklov), bomo lahko zadovoljili vsa možna transportna sredstva s predhodnim vplačilom blaga s čekom ali nakazilom na podjetje VRAČAR.

Če vas zanimajo še kakšna posebna vprašanja v zvezi s cenami, rokom dostave, načinom plačanja, transporta in podobno, pišite nam in takoj vam bomo odgovorili na vsa vprašanja in poslali cenik — katalog.

ZAVODI
Crvena
zastava
KRAGUJEVAC

prodajajo osebne avtomobile »ZASTAVA« jugoslovanskim državljanom za tuja plačilna sredstva
Vplačilo za nakup osebnega avtomobila lahko nakažete preko inozemske banke v korist žiro računa ZAVODA CRVENA ZASTAVA pri Narodni banki filiala Kragujevac št. 114-11/1-4 z navedbo točnega naslova koristnika

CENE AVTOMOBILOV:

»ZASTAVA 750« stane 990 ameriških dolarjev
»ZASTAVA 1500« stane 1860 ameriških dolarjev
Cene se računajo za dobavo fco tovarna Kragujevac

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

AVTOMOBIL »ZASTAVA 750«

Motor

Število valjev (cilindrov)	4
Skupna prostornina	767 cm ³
Maksimalna moč pri 4800 o/min.	29 KM
Premer in hod bata	62 × 63,5 mm
Stopnja kompresije	7,5
Hitrost	110 km/h

Menjalnik

4 brzine in vzratna vožnja
druga, tretja in četrta brzina so sinhronizirane

Zavore

Hidravlična z delovanjem na vsa štiri kolesa
Mehanična z delovanjem na zadnja kolesa

Gume — dimenzije	5,20 — 12
Električna instalacija	12 V

AVTOMOBIL »ZASTAVA 1500«

Motor

Število valjev (cilindrov)	4
Skupna prostornina	1295 cm ³
Maksimalna moč pri 5200 o/min.	65 KM
Premer in hod bata	72 × 79,5 mm
Stopnja kompresije	8,8
Hitrost	140 km/h

Menjalnik

4 brzine in vzratna vožnja,
druga, tretja in četrta brzina so sinhronizirane

Zavore

Hidravlična z delovanjem na vsa štiri kolesa
Mehanična z delovanjem na zadnja kolesa

Gume — dimenzije	5,60 S — 15
Električna instalacija	12 V

Za vsa točnejša pojasnila se obrnite na naslov:

ZAVODI
CRVENA ZASTAVA

Sektor izvoz — uvoz

Beograd
Gavrila Principa 44

Zgoraj: POHORSKI VIKENDI BLIZU ZGORNJE POSTAJE VZPE-
NJAČE. Spodaj: ASFALTNI TRAK JE STEKEL NAVZGOR OB DRAVI,
OD MARIBORA DO DRAVOGRADA, ČEZ RAVNE IN PREVALJE V
MEŽICO. OD MARIBORA DO AVSTRIJSKE MEJE JE DRAVA UJETA
V IDILIČNA JEZERA, KI JIH JE USTVARILO PET VELIKIH ELEKTRIČ-
NIH CENTRAL. POBOČJA POHORJA IN KOZJAKA S SVOJIMI
GOZDOVI, SENOŽETI IN KMETIJAMI DAJEJO PRIJETEN OKVIR
DRAVSKI DOLINI, KI PRIVABLJA ČEDALJE VEČ DOMAČIH IN
TUJIH IZLETNIKOV.

foto: Jože Gal

RIBIČI OB JEZERIH NA DRAVI foto: Jože Gal